

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA NA LATA 2025 - 2035

projekt

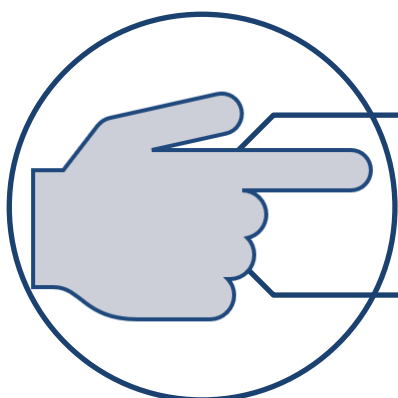
Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

SPIS TREŚCI	1
WPROWADZENIE	2
 CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA	5
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	5
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	7
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	8
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	10
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	21
 CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA	23
1. Misja i wizja	23
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym	25
3. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.....	29
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Puszcza Mariańska.....	37
5. Obszary Strategicznej Interwencji.....	41
6. Spójność strategii rozwoju Gminy ze strategiami wyższego rzędu.....	44
7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych, monitoring, ewaluacja	48
8. Ramy finansowe i źródła finansowania	52
 Spis wykresów, tabel i rysunków	53

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Puszcza Mariańska

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035 stanowi podstawowy instrument zarządzania gminą, określając jego cele i priorytetowe kierunki rozwoju.

Opracowanie to bazuje na przeprowadzonej uprzednio pogłębionej diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, która to w sposób kompleksowy i syntetyczny uporządkowała wiedzę o Gminie Puszcza Mariańska. Na pogłębioną diagnozę składały się: analiza sytuacji przestrzenno-środowiskowej, społecznej i gospodarczej gminy dokonana w oparciu o dane zastane oraz badanie ilościowe wśród mieszkańców, mające na celu pogłębienie wyników analizy danych zastanych. Całość zakończono analizą SWOT, która była podstawą do opracowania celów. Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań wypracowano podczas spotkań warsztatowych z przedstawicielami samorządu (Urząd Gminy Puszcza Mariańska).

Dokument strategiczny został opracowany przez pracowników Urzędu. Harmonogram prac nad strategią został ustalony poprzez podjęcie uchwały nr VIII/43/2024 Rady Gminy Puszcza Mariańska z dnia 27 listopada 2024r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Podstawa prawna

W dniu 13 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, która określa zmiany w zakresie planowania strategicznego dla jednostek samorządu terytorialnego. Nowe przepisy określają zakres i procedurę sporządzania strategii. Jako że proces tworzenia dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym zyskał umiejscowienie w przepisach, niniejsza strategia opracowana została zgodnie z zapisami znowelizowanej ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198) oraz ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższym, niniejszy dokument zawiera wskazane przez ustawodawcę elementy, tj.:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,*
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,*
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia,*
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,*

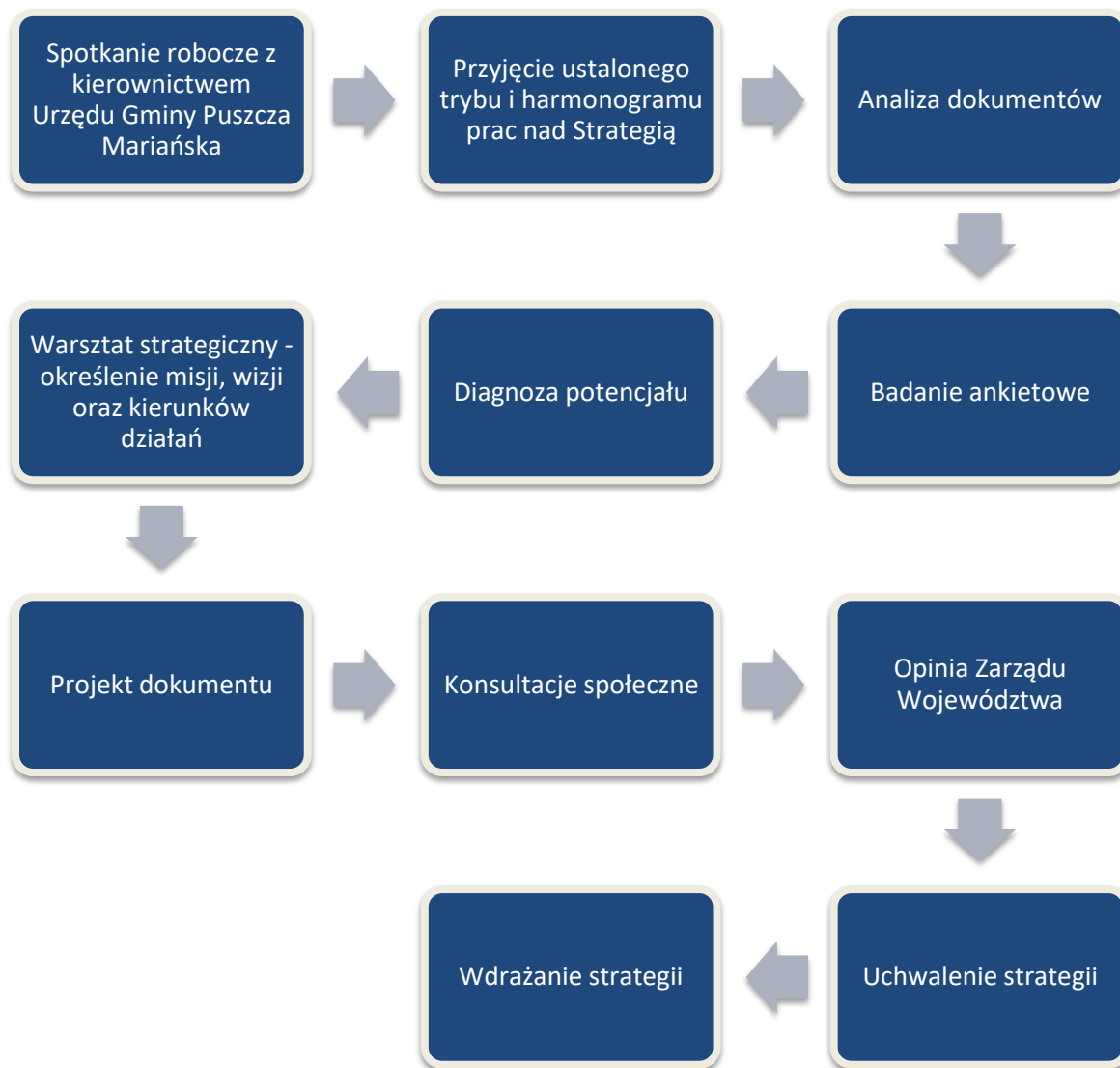
- *ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,*
- *obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań,*
- *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,*
- *ramy finansowe i źródła finansowania.*

Zgodnie z nowelizacją ww. ustawy, strategie rozwoju jednostek samorządu terytorialnego winny być dokumentami silnie uspołecznionymi, tzn. wypracowywanymi przy możliwie dużym udziale mieszkańców i innych interesariuszy. Ponadto, bardzo duży nacisk kładzie się na spójność tychże dokumentów ze strategiami nadrzędnymi – nowe przepisy wprowadziły wymóg uzyskania opinii dotyczącej spójności dokumentu ze strategią rozwoju województwa. W celu nadania dokumentowi wartości partycypacyjnej na etapie diagnostycznym zrealizowano badanie ankietowe z udziałem mieszkańców, którego wyniki pozwoliły na uzupełnienie analizy danych zastanych stanowiącej diagnozę sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Cele i kierunki działań niniejszej strategii wypracowano w sposób partycypacyjny podczas warsztatów z kluczowymi interesariuszami strategii rozwoju Gminy Puszcza Mariańska, tj. z przedstawicielami samorządu. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Mazowieckiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględniania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze”. Posiadanie strategii rozwoju może zapewnić liczne korzyści. Wśród najistotniejszych wymienić należy następujące:

- *przyczynia się do zespołowego myślenia o przyszłości,*
- *umożliwia określenie wizji i planów rozwojowych,*
- *zapobiega marnotrawieniu środków poprzez koncentrację działań i zasobów wokół*
- *najważniejszych spraw i problemów,*
- *przyczynia się do osiągnięcia zaplanowanych celów poprzez hierarchizację*
- *przedsięwzięć,*
- *przeciwdziała uleganiu presjom zewnętrznym i wewnętrznym przy podejmowaniu*
- *kolejnych inwestycji czy planowaniu budżetów,*
- *redukuje niepewność decyzyjną,*
- *zapewnia lokalnej społeczności i przedsiębiorcom poczucie stabilizacji,*
- *tworzy korzystny wizerunek gminy i władarzy.*

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategii:

Rys. 1 Etapy procesu prac nad Strategią

Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA

Diagnoza sytuacji społeczno - gospodarczej gminy została przeprowadzona na podstawie danych statystycznych (GUS), danych własnych gminy, badań ankietowych mieszkańców, wywiadów pogłębionych z pracownikami gminy oraz analizy dokumentów sporządzanych na potrzeby działań prowadzonych przez gminę, a także dostępnych opracowań dotyczących sytuacji społeczno - gospodarczej gminy.

W analizie uwzględniono czynniki wewnętrzne i czynniki wpływające na sytuację społeczno - gospodarczą gminy.

W prezentowanych wnioskach z diagnozy sytuacji społeczno - gospodarczej gminy wskazano na czynniki istotne strategicznie, które oddziałują lub mogą oddziaływać na rozwój gminy.

Wnioski z diagnozy zaprezentowano wymiarach: przestrzennym, gospodarczym i społecznym.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w strategii rozwoju powinny znaleźć się wnioski z przeprowadzonej uprzednio diagnozy. W niniejszym rozdziale zamieszczone zostało zatem podsumowanie pogłębionej diagnozy w podziale na sferę przestrzenną, gospodarczą i społeczną.

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ

- Korzystne położenie gminy i dostępność komunikacyjna z uwagi na:
  - bliskość Warszawy oraz Łodzi,
  - bliskość Portu Lotniczego Chopina w Warszawie, Modlin oraz planowanego Centralnego Portu Komunikacyjnego,
  - przebieg linii kolejowej nr 1 (Warszawa – Łódź) oraz linii kolejowej nr 12 (Skierniewice – Łuków),
  - bliskość węzłów na drogach krajowych A2, S8, DK50,
  - przebieg przez teren gminy drogi wojewódzkiej 719 oraz drogi krajowej 70;

- Gmina charakteryzuje się ekstensywnym zagospodarowaniem terenu o stricte wiejskim charakterze osiedlania;
- Gmina posiada funkcje rolnicze, jednocześnie cechując się wysokimi walorami krajobrazu przyrodniczego;
- Rozwinięta infrastruktura techniczna i układ drogowy;
- Drogi w części wymagają przeprowadzenia remontów lub modernizacji;
- Istotnym jest by współpracować z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, Mazowieckim Zarządem Dróg Wojewódzkich w Warszawie oraz Powiatowym Zarządem Dróg w Żyrardowie w zakresie ich modernizacji i rozbudowy;
- Brak infrastruktury rowerowej;
- W celu ograniczenia emisji liniowej, a także przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu zalecany jest dalszy rozwój komunikacji zbiorowej oraz infrastruktury rowerowej;
- Działania modernizacyjne oraz rozbudowujące sieć drogową powinny uwzględniać potrzebę stałego zwiększania bezpieczeństwa w ruchu drogowym, poprzez m.in.: tworzenie aktywnych przejść dla pieszych, modernizację i rozwój oświetlenia ulicznego;
- Istnieje potrzeba budowy systemu dróg rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych tworzących funkcjonalną sieć połączeń pomiędzy miejscowościami w gminie;
- Prognozowane dodatnie zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz usługową wynikające z procesów rozwojowych gminy (m. in z uwagi na planowaną dużą inwestycję w sąsiedztwie gminy tj. CPK);
- Brak wyraźnie wyodrębnionego centrum – „serca” gminy. Potrzeba rozwoju centrum gminy w Puszczy Mariańskiej;
- Dominujący typ zabudowy w gminie – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna;
- Stabilna polityka przestrzenna gminy;
- Wysoki stopień pokrycia gminy planami miejscowymi;
- Gmina w odpowiedzi na zapotrzebowanie lokalnego rynku, prowadzi politykę rozwojową budownictwa jednorodzinnego dokonując zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego umożliwiających rozwój budownictwa mieszkalnego, a także wydaje decyzje o warunkach zabudowy dla budynków mieszkalnych jednorodzinnych;
- Z uwagi na narastające rozproszenie się urbanizacji gminy należy wprowadzić zmiany w polityce przestrzennej gminy;
- Wysoka dostępność zasobów przyrodniczych;
- Infrastruktura gminna wspierająca ochronę środowiska naturalnego (dobrze rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna, instalacje OZE,);
- Prowadzona polityka gminy wspierająca ochronę środowiska, istniejące problemy środowiskowe, w tym źródła uciążliwości i zanieczyszczeń.

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

- Wysoki, ale o malejącej dynamice wzrostu poziom przedsiębiorczości mieszkańców;
- Stabilna struktura prowadzonej działalności gospodarczej;
- Niska konkurencyjność podmiotów gospodarczych na obszarze gminy;
- Niska dostępność zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej (liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym);
- Dobra dostępność komunikacyjna gminy oraz bliskość Warszawy - ośrodka o dużym znaczeniu gospodarczym;
- Spadający poziom bezrobocia;
- Brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy;
- Bardzo dobra dostępność i rozwój sieci wodociągowej;
- Dobra dostępność i rozwój sieci kanalizacyjnej;
- Istniejąca sieć elektroenergetyczna zabezpieczająca potrzeby mieszkańców;
- Brak sieci gazowej;
- Prowadzone na wystarczającym poziomie usługi odbioru odpadów;
- Wzrastająca ilość zmieszanych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca;
- Działania wspierające gospodarkę odpadami;
- Należy rozważyć działania mające na celu utworzenie gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów;
- Należy podjąć działania mające na celu zabezpieczenie ludności gminy w wodę z uwagi na zmiany klimatyczne, rosnącą ilość mieszkańców oraz planowane inwestycje rządowe w sąsiedztwie gminy;
- Korzystną sytuacją jest rosnący udział dochodów własnych gminy w strukturze dochodów ogółem. Niemniej jednak, gmina jest finansowo uzależniona w znacznym stopniu od środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych;
- Gmina Puszcza Mariańska korzysta z funduszy ze źródeł zewnętrznych, zarówno regionalnych jak i krajowych, co w znaczący sposób zwiększa jej możliwości inwestycyjne;
- Sytuacja finansowa gminy kształtuje się obecnie na stabilnym poziomie, który nie zagraża bezpieczeństwu jej funkcjonowania w najbliższej przyszłości. Nieprzewidywalne wahania rynkowe oraz utrzymujący się wysoki poziom inflacji może jednak wpłynąć znacząco na możliwości inwestycyjne gminy w najbliższych latach.

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ

- Spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym może wpłynąć na obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy ze względu na ograniczony dostęp do potencjalnych pracowników i przyczynić się do negatywnych skutków na rynku pracy (m.in. brak zastępowalności pokoleniowej);
- Przewidywany proces starzenia się społeczeństwa będzie w przyszłości wiązać się z rosnącym zapotrzebowaniem na usługi specjalistyczne dedykowane seniorom, takie jak opieka opiekunów lub programy wypoczynkowe. Będzie to również generować rosnące zapotrzebowanie na innowacyjne rozwiązania technologiczne, wspierające zdrowie i samodzielność osób starszych, oraz stworzy nowe możliwości dla sektora edukacyjnego w zakresie szkoleń dla specjalistów zajmujących się opieką nad seniorami;
- W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom opisywanych zjawisk demograficznych gmina będzie rozwijać programy zachęcające do pozostania mieszkańców na terenie gminy lub osiedlania się w jej granicach nowych mieszkańców. W szczególności rozwijać należy usługi skierowane do rodzin z dziećmi np. budowa żłobka oraz coraz liczniejszej, ale zróżnicowanej wewnętrznie grupy seniorów;
- Niekorzystne tendencje demograficzne (starzenie się społeczeństwa, ujemny przyrost naturalny);
- Sukcesywnie rozwijana infrastruktura edukacyjna i kulturalno-oświatowa;
- Baza edukacyjna na adekwatnym do zapotrzebowania poziomie;
- Niski poziom usług podstawowej opieki zdrowotnej;
- Rosnący poziom świadomości, aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców;
- Infrastruktura i rozwiązania instytucjonalne wspierające aktywność społeczną i integrację mieszkańców;
- Występowanie przestrzeni publicznych wspierających integrację mieszkańców;
- Rozwiązania wspierające integrację mieszkańców;
- Zróżnicowanie dostępności do infrastruktury sieciowej;
- Zadawalająca jakość usług edukacji;
- Istniejące formy współpracy z mieszkańcami (rady sołeckie, spotkania i konsultacje społeczne);
- Wzrastające zaangażowanie mieszkańców w sprawy istotne dla funkcjonowania gminy;
- Ścisła współpraca pomiędzy władzami gminy a poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego powinna stanowić jeden z fundamentów jej dalszego rozwoju;
- Sytuacja finansowa gminy umożliwiająca finansowanie działań rozwojowych;
- Ustalona struktura organizacyjna i zapewniona ciągłość działań gminy;
- Odpowiednie zasoby pracownicze i kompetencyjne;
- Baza techniczna umożliwiająca świadczenie e-usług;

- Podejmowane działania w zakresie rozwoju kultury muszą zostać wzmocnione przez ich odpowiednią promocję, tak aby informacja o nich miała możliwość dotarcia do jak najszerzej grupy odbiorców wewnątrz, ale także na zewnątrz gminy;
- Istniejąca w gminie baza sportowa i rekreacyjna zapewnia jej mieszkańcom możliwość stałego dbania i rozwijania własnej kultury fizycznej, niemniej konieczne jest także podjęcie działań w zakresie budowy nowych obiektów ogólnodostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Zmieniające się potrzeby mieszkańców (wynikające ze zmian demograficznych, postępu technologicznego, zmiany zainteresowań ludzi) powinny pociągać za sobą także rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, dostosowanej do wymagań mieszkańców w każdej grupie wiekowej;
- Należy stale zwiększać poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, zarówno poprzez podnoszenie kompetencji pracowników policji oraz straży pożarnej, jak i modernizację sprzętu, w tym instalację sieci monitoringu;
- Ochotnicze Straże Pożarne ściśle współpracują z różnymi podmiotami i instytucjami, aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańców na obszarze swojego działania. Dodatkowo, są gotowe wspierać sąsiednie obszary poprzez udział w odwodach operacyjnych lub udzielanie pomocy wzajemnej, gdy zachodzi taka potrzeba;
- W obliczu współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych dla życia i zdrowia mieszkańców Gminy, ważne jest rozwijanie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej, które w przyszłości przełożą się na zmniejszenie liczby osób wymagających opieki w zakresie systemu ochrony zdrowia;
- Na obszarze Gminy Puszcza Mariańska sukcesywnie spada liczba rodzin oraz osób korzystających z systemu pomocy społecznej;

4. JAKOŚĆ ŻYCIA W GMINIE – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

WZÓR ANKIETY

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035 – konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I: Społeczeństwo

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	Bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	Bardzo źle
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy						
Skuteczność działania w pomocy społecznej						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej						
Wsparcie dla osób niesamodzielnych						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej						

Gospodarka

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	Bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	Bardzo źle
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy						

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami						
Dostępność usług na terenie Gminy						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym						

Środowisko i przestrzeń

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	Bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	Bardzo źle
Estetykę swojej gminy						
Jakość powietrza w gminie						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)						
Świadomość ekologiczną mieszkańców						
System odbioru odpadów na terenie gminy						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy						

Infrastruktura techniczna

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	Bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	Bardzo źle
Stan dróg w gminie						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)						

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych						
Jakość sieci wodociągowej						
Jakość sieci kanalizacyjnej						
Dostęp do Internetu w gminie						

Turystyka i rekreacja

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	Bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	Bardzo źle
Atrakcyjność turystyczną gminy						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej						
Poziom bazy gastronomicznej						
Wypożyczenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych						

Edukacja i Kultura

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	Bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	Bardzo źle
Dostęp do edukacji przedszkolnej						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy						

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (jakie?)

Część III:

- Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

Metryczka

Płeć:

- ☐ kobieta
- ☐ mężczyzna

Wiek:

- ☐ poniżej 18 lat
- ☐ 18-25 lat
- ☐ 26-35 lat
- ☐ 36-45 lat
- ☐ 46-55 lat
- ☐ 56-65 lat
- ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- ☐ uczeń/student
- ☐ rolnik
- ☐ przedsiębiorca
- ☐ osoba pracująca
- ☐ osoba bezrobotna
- ☐ emeryt / rencista
- ☐ inne (jakie?) .....

Zamieszkanie:

- ☐ jestem mieszkańcem gminy
- ☐ nie jestem mieszkańcem

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno - gospodarczego Gminy Puszcza Mariańska przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 17 grudnia 2024r. do 31 stycznia 2025r.

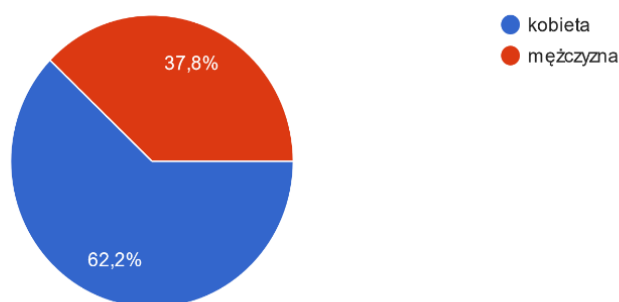
Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury, 6 pytań z zakresu infrastruktury technicznej oraz 11 pytań z zakresu przestrzeni i środowiska.

Łącznie zebrano 267 ankiet. Należy więc podkreślić, iż jest to mało reprezentacyjna próbka badawcza. Jednak mimo niewielkiej liczby zebranych ankiet warto przeanalizować poszczególne odpowiedzi, w celu poznania opinii mieszkańców najbardziej zaangażowanych społecznie, którzy zdecydowali się wypełnić ankietę.

Większą część respondentów stanowiły kobiety (62,2%), natomiast pod względem wieku największą grupę stanowiły osoby w przedziale 36-45 lat (34,7%). Większość respondentów stanowiły osoby pracujące (68,7%).

Płeć

259 odpowiedzi

Wykres nr 1. Podział respondentów ze względu na płeć
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

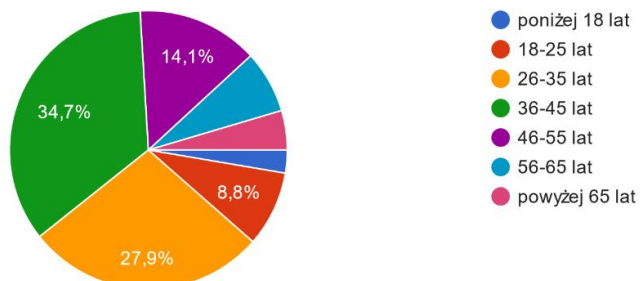

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Wiek

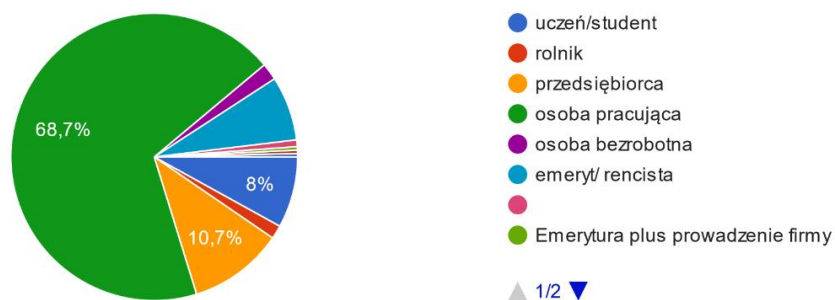
262 odpowiedzi

Wykres nr 2. Podział respondentów ze względu na wiek
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Zatrudnienie

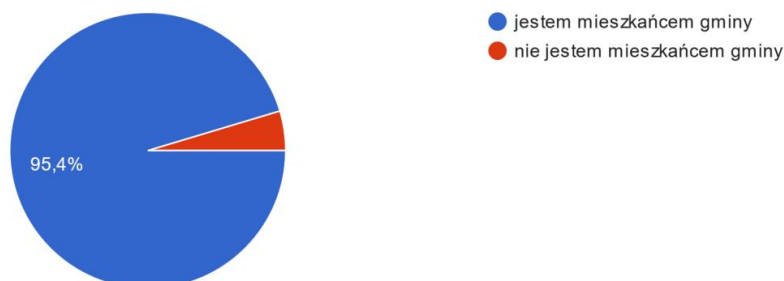
262 odpowiedzi

Wykres nr 3. Podział respondentów ze względu na zatrudnienie
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Zamieszkanie
259 odpowiedzi

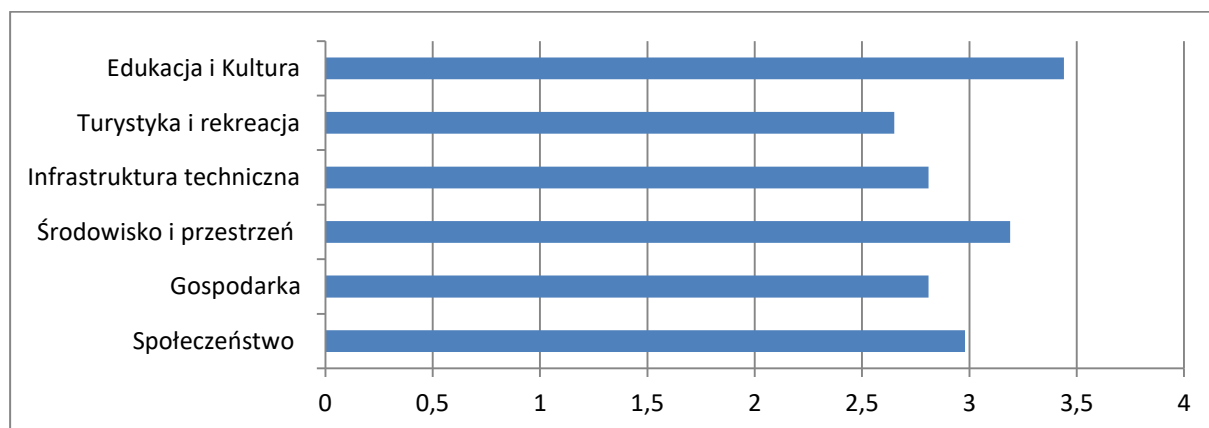

Wykres nr 4. Podział respondentów ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Ocena sytuacji gminy na podstawie złożonych ankiet

W skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy Gminy Puszcza Mariańska najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wynosiła 3,44), z kolei najgorzej turystykę i rekreację (średnia ocena wynosiła 2,65). Infrastrukturę oraz gospodarkę oceniono na 2,81, społeczeństwo na 2,98 a środowisko i przestrzeń na 3,19. Średni wynik gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,99.

Wykres nr 5. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabele poniżej przedstawiają oceny poszczególnych elementów znajdujących się w danym obszarze.

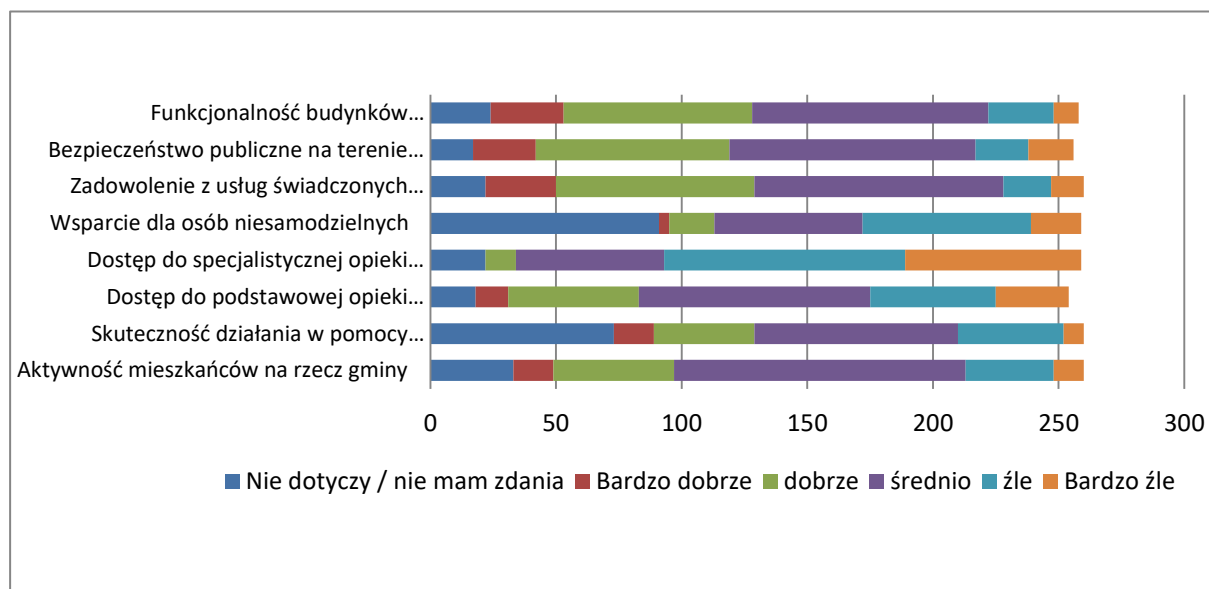
Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do specjalistycznej opieki medycznej. Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży, możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

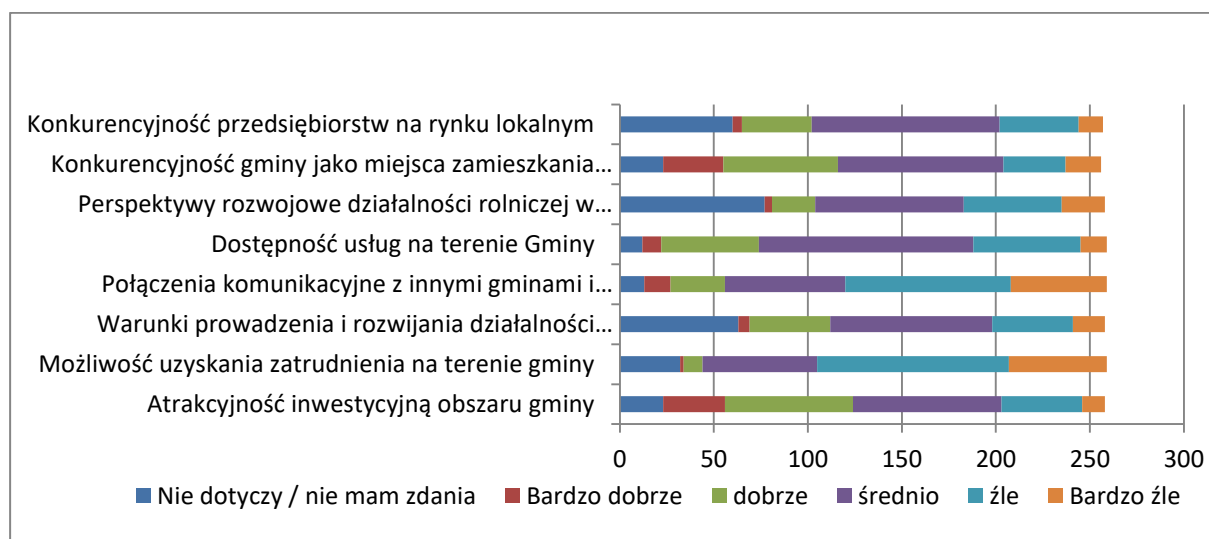
gminy, bezpieczeństwa przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych, małej infrastruktury drogowej (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.), oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci, oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych

Wszystkie z wyżej wymienionych aspektów zostały najslabiej ocenione co oznacza, że mieszkańcy są niezadowoleni i zwracają uwagę, iż pewne elementy muszą ulec poprawie.

Wykres nr 6. Oceny według ankietowanych z zakresu społeczeństwa.

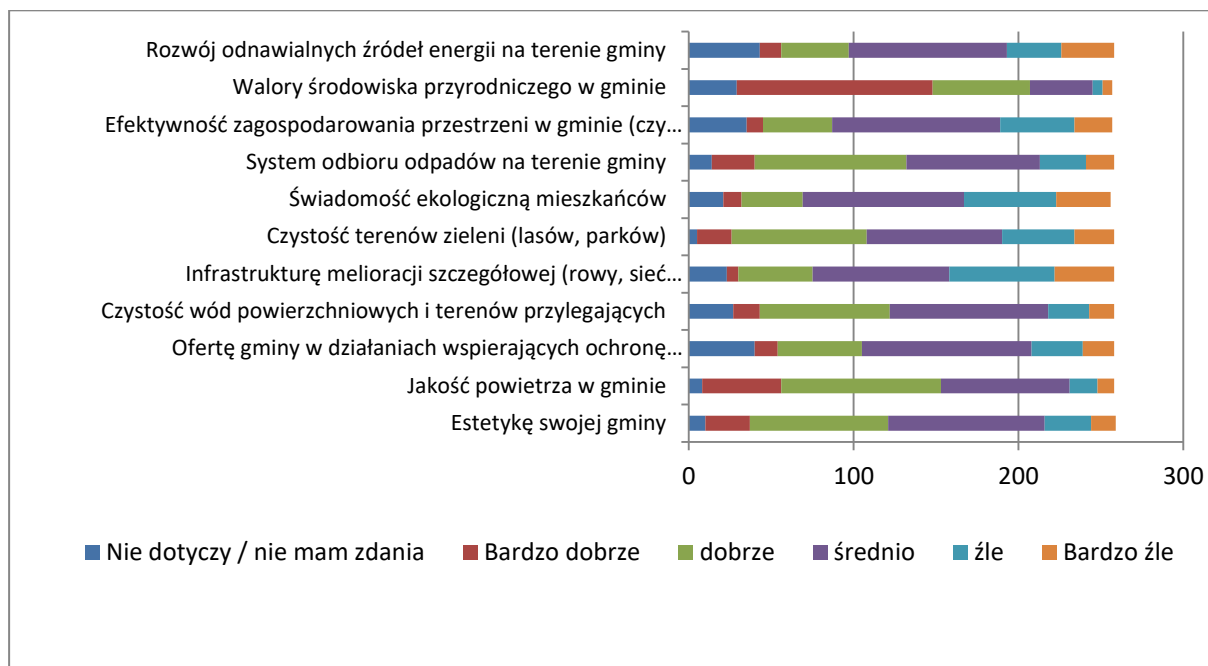
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

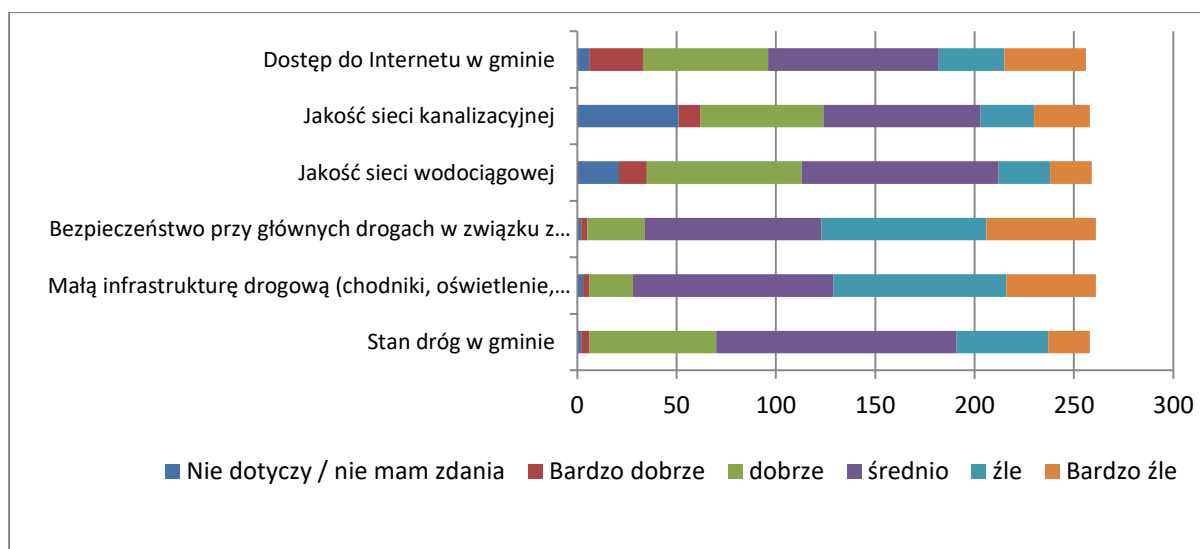
Wykres nr 7. Oceny według ankietowanych z zakresu gospodarki.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

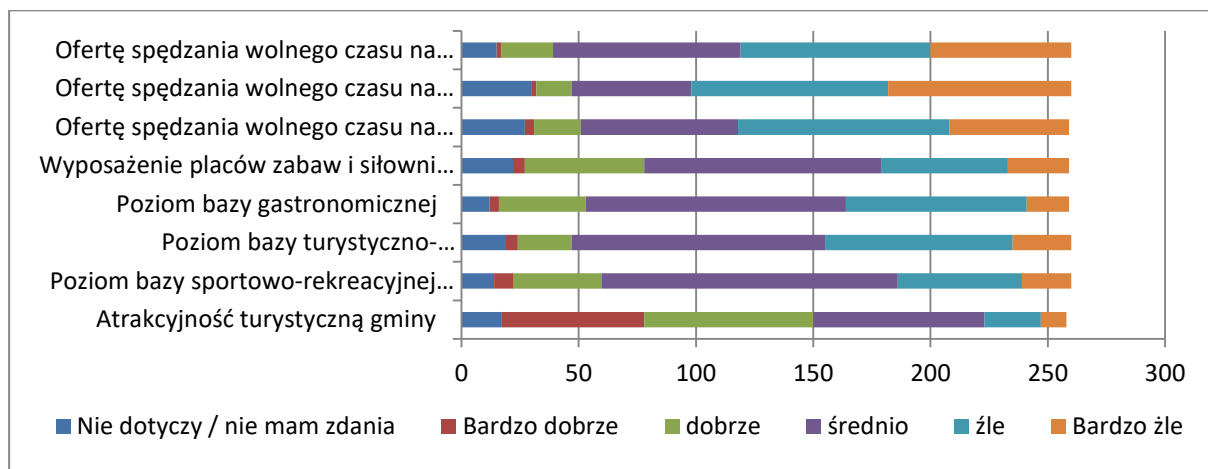

Wykres nr 8. Oceny według ankietowanych z zakresu środowiska i przestrzeni.
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

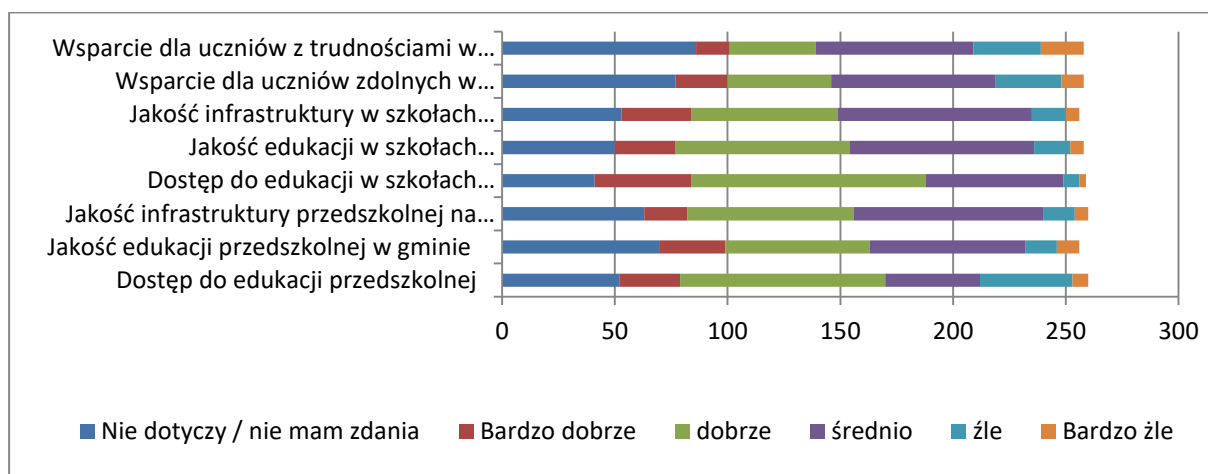

Wykres nr 9. Oceny według ankietowanych z zakresu infrastruktury.
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

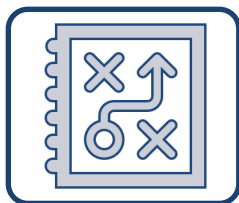

Wykres nr 10. Oceny według ankietowanych z zakresu turystyki i rekreacji.
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Wykres nr 11. Oceny według ankietowanych z zakresu edukacji i kultury.
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobyły walory środowiska przyrodniczego, dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, dostęp do edukacji przedszkolnej, jakość powietrza w gminie oraz atrakcyjność turystyczna.

5. ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM ELEMENTÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

W poniższej tabeli przedstawiono podsumowanie zrealizowanych badań w formie analizy SWOT, która gromadzi najważniejsze informacje o sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w postaci mocnych i słabych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń.

<u>MOCNE STRONY</u>	<u>SŁABE STRONY</u>
➤ Korzystne położenie gminy i dostępność komunikacyjna; ➤ Wysoka dostępność zasobów przyrodniczych (Bolimowski Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszary Natura 2000, użytki ekologiczne itp.) dające szansę na rozwój usług czasu wolnego, rekreacji i turystyki; ➤ Członkostwo gminy w wielu stowarzyszeniach i związkach międzygminnych stymulujących rozwój gospodarczy ich członków; ➤ Funkcjonujące na terenie Gminy jednostki OSP wpływające na poziom bezpieczeństwa mieszkańców, ale też integrację społeczeństwa oraz kształtowanie zaangażowanych postaw i wymianę doświadczeń pomiędzy pokoleniami; ➤ infrastruktura gminna wspierająca ochronę środowiska naturalnego (dobrze rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna, instalacje OZE.).	➤ Niekorzystne tendencje demograficzne (starzenie się społeczeństwa, ujemny przyrost naturalny); ➤ Postępujący wzrost senioralnego obciążenia demograficznego skutkujący koniecznością dostosowania usług społecznych dla seniorów; ➤ Brak form opieki nad dziećmi do lat 3 wpływający na możliwość powrotu na rynek pracy rodzicom; ➤ Zmniejszanie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową; rosnące koszty utrzymania oświaty; ➤ Brak PSZOK na terenie gminy umożliwiającego poprawę efektywności prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów; ➤ Brak tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych dających możliwość poruszanie się alternatywnymi środkami transportu; ➤ Brak sieci gazowej; ➤ Brak dużych terenów inwestycyjnych.

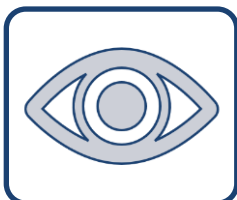

<u>SZANSE</u>	<u>ZAGROŻENIA</u>
➤ Dobre warunki do rozwoju alternatywnych źródeł energii, z wykorzystaniem energii słońca; ➤ Zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców oraz i postawy przyjazne środowisku i rozwój alternatywnych źródeł energii wspierane ogólnopolskimi, w tym rządowymi, programami wsparcia działań proekologicznych; ➤ Pozytywne trendy społeczne w zakresie zwiększania się świadomości środowiskowej, głównie wśród najmłodszych grup społecznych; ➤ Stopniowa zmiana mentalnego nastawienia społeczności do współodpowiedzialności za lokalną wspólnotę, partycypowania i aktywności społecznej; ➤ Dofinansowania zewnętrzne wspierające rozwój OZE (m.in. program „Czyste powietrze”) i wymianę źródeł ciepła na ekologiczne; ➤ Dalsza współpraca w ramach LGD oraz stowarzyszeń międzygminnych (rozwój gospodarczy, aktywizacja mieszkańców, promocja gminy).	➤ Niekorzystne tendencje demograficzne (ujemny przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa); ➤ Starzejące się społeczeństwo; ➤ Postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodziami, co silnie oddziałuje na branżę rolniczą; ➤ Wpływ czynników zewnętrznych o zasięgu globalnym na sytuację społeczno-gospodarczą regionu (np. epidemia, konflikty zbrojne); ➤ Utrzymywanie się wysokiej stopu bezrobocia oraz zjawiska ubóstwa ekonomicznego, spowodowane słabnącym tempem rozwoju gospodarczego kraju; ➤ Zmiany systemu prawnego dotyczącego funkcjonowania i finansowania jednostek samorządu terytorialnego w Polsce; ➤ Zwiększanie się kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi m.in. w związku z rosnącą inflacją, stałymi wzrostami kosztów energii elektrycznej i gazu oraz kosztów pracowniczych; ➤ Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową powiatową i wojewódzką – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg.

Tabela 1. Analiza SWOT
Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA

1. MISJA I WIZJA

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035 została opracowana na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji gminy, badań ankietowych oraz warsztatu strategicznego. Podczas przeprowadzanych prac zwracano uwagę zarówno na potencjały gminy (jej strony silne, pozwalające na wykorzystanie szans dla przyszłego rozwoju), jak również problemy (strony słabe, stanowiące zagrożenia dla jej dalszego rozwoju). W procesie strategicznym, podczas warsztatu strategicznego, określono także MISJĘ oraz WIZJĘ Gminy Puszcza Mariańska, które na późniejszym etapie prac stanowiły drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych i operacyjnych.

MISJA jest to element strategii, który wskazuje na najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Skupione są w niej wszystkie podstawowe wartości, które przyświecają władzom Gminy Puszcza Mariańska i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest to ścieżka, jaką należy podjąć do osiągnięcia wizji. Zawiera w sobie odpowiedź na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Puszcza Mariańska** brzmi następująco:

***Gmina Puszcza Mariańska miejscem o
przyjaznej przestrzeni publicznej i dobrej
jakości środowiska naturalnego, przyjaznym
zarówno do życia, jak i prowadzenia
działalności gospodarczej.***

W procesie powstawania dokumentu istotne było również stworzenie WIZJI, czyli obrazu gminy, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju. WIZJA ukazuje Gminę Puszcza Mariańska w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy Puszcza Mariańska:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2035 roku;
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy;
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

**Gmina Puszcza Mariańska jest przyjaznym i kameralnym
miejscem do życia lokalnej społeczności.**

**Życia wygodnego, prowadzonego w dobrze
zaprojektowanym, funkcjonalnym oraz integrującym
otoczeniu społecznym i przestrzennym.**

**Samorząd dba o bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców,
m.in. prowadząc liczne działania edukacyjne w tym zakresie.**

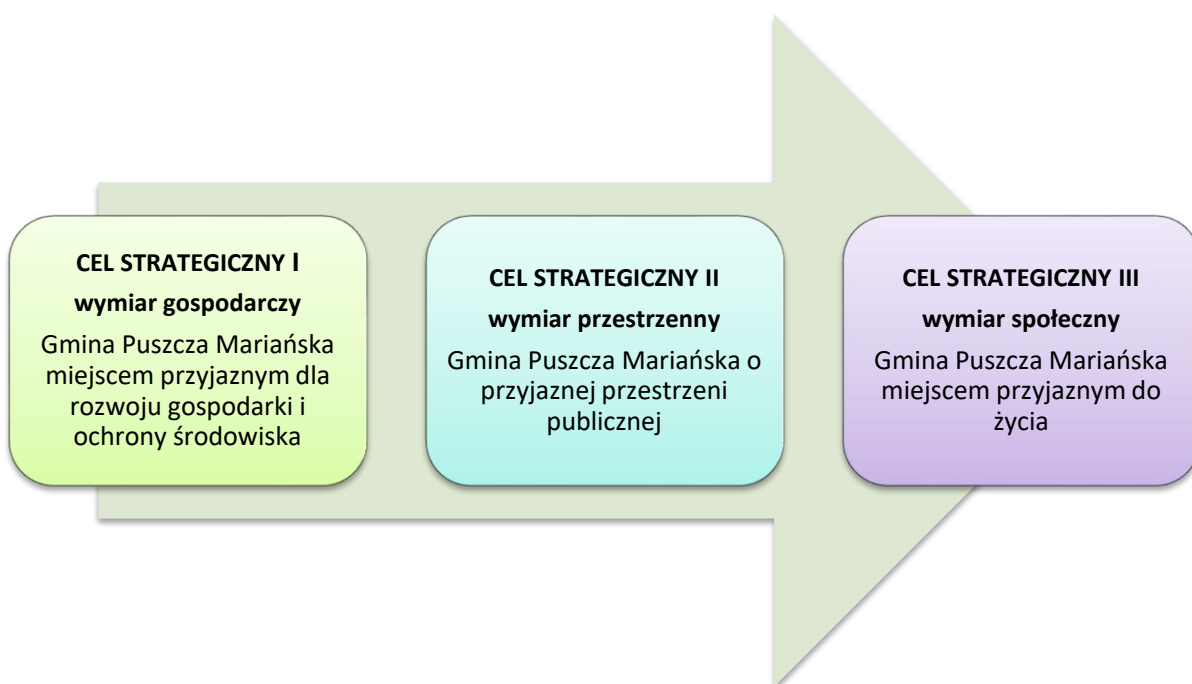
**Podejmowane przez samorząd gminy działania mające na
celu zrównoważony rozwój przestrzeni i środowiska
naturalnego sprawiają, że jest ono miejscem o przyjaznej,
uporządkowanej przestrzeni publicznej i dobrej jakości
środowisku naturalnym.**

---

2. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE PRZESTRZENNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Puszcza Mariańska, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w wizji rozwoju, określono trzy cele strategiczne odnoszące się do głównych obszarów rozwojowych

Rys. 2 Cele strategiczne
Źródło: Opracowanie własne

Powyższe postulaty stanowią odzwierciedlenie wizji gminy, jaka ma zostać osiągnięta w 2035 roku. Cele strategiczne odwzorowują obszary rozwojowe w trzech sferach: gospodarczej, przestrzennej, i społecznej, które budują wizerunek jednostki terytorialnej. Sfery te cechuje wzajemne przenikanie się – podejmowane działania w sferze przestrzennej będą wpływały na gospodarkę lokalną, a ta z kolei na sytuację społeczną. Aktywne i świadome społeczeństwo lokalne w dobrej sytuacji materialnej będzie z kolei wpływało na jakość środowiska przyrodniczego. Dla osiągnięcia równowagi konieczne jest równoległe realizowanie zadań w każdej z wymienionych sfer. Aby urzeczywistnić realizację celów strategicznych, dla każdego z nich ustanowiono cele operacyjne, które porządkują poszczególne działania. Cele operacyjne przedstawiono w poniższych tabelach.

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Priorytet	Gospodarka i środowisko
Wyzwanie rozwojowe	Wspieranie rozwoju gospodarki, w tym poprzez turystykę i ochronę środowiska
Cel strategiczny	1. Gmina Puszcza Mariańska miejscem przyjaznym dla rozwoju gospodarki i ochrony środowiska
Cele operacyjne	1.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego 1.2. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej 1.3. Rozwój oferty turystycznej 1.4. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Tabela 2. Cele operacyjne w wymiarze gospodarczym

Źródło: Opracowanie własne

Podstawą zapewnienia mieszkańcom wysokiej jakości życia jest stworzenie atrakcyjnej oraz bezpiecznej przestrzeni, która służy zarówno do życia, pracy, nauki, jak i wypoczynku. Wysoko rozwinięta infrastruktura techniczna odgrywa kluczową rolę w poprawie atrakcyjności danego obszaru oraz podniesieniu jakości życia mieszkańców. Jednym z głównych elementów rozwoju infrastruktury technicznej jest rozbudowa i modernizacja dróg, włącznie z odpowiednią infrastrukturą towarzyszącą, taką jak oświetlenie, chodniki, ścieżki rowerowe, bezpieczne przejścia dla pieszych oraz miejsca parkingowe. Te inwestycje przyczyniają się do zwiększenia dostępności przestrzennej, ułatwienia mobilności i podniesienia poziomu bezpieczeństwa dla wszystkich użytkowników dróg. Jednakże, oprócz sieci drogowej, na jakość życia mieszkańców wpływa także stan infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej.

Niezwykle istotnym zagadnieniem w ramach tego strategicznego obszaru jest ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatycznych. Polityka ochrony środowiska na poziomie gminy opiera się na planowanych działaniach, które mają na celu poprawę jakości powietrza, wody oraz gleby. Przykłady takich działań to m.in. zastępowanie tradycyjnych źródeł ciepła bardziej przyjaznymi dla środowiska alternatywami, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie odnawialnych źródeł energii. Działania te będą możliwe tylko przy odpowiednim nastawieniu społeczeństwa i jego świadomości, iż kroki podejmowane przez każdego z nas mają wpływ na jakość naszego życia, np. na stan powietrza, którym oddychamy. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań edukacyjnych zmierzających do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zmiany ich nawyków w codziennym życiu.

Zrównoważony rozwój gminy musi być spójny z przemysłowym i systematycznym rozwojem przestrzennym. Powinien on wynikać z potrzeb mieszkańców i możliwości samorządu, przy uwzględnieniu dokumentów planistycznych wyższego rzędu (m.in. planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planów zarządzania ryzykiem powodziowym czy planów przeciwdziałania skutkom suszy itp.). Polityka przestrzenna musi być nakierowana na zapewnienie terenów i wspieranie budownictwa mieszkaniowego, usługowego i przemysłowego, zagospodarowanie i rewitalizację wymagających tego części gminy. Wszystkie określone w strategii kierunki działań, powinny być spójne z przemysłową, zorganizowaną i odpowiadającą na potrzeby mieszkańców polityką przestrzenną.

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Priorytet	Przestrzeń publiczna
Wyzwanie rozwojowe	Zrównoważony rozwój przestrzeni publicznej
Cel strategiczny	2. Gmina Puszcza Mariańska miejscem o przyjaznej przestrzeni publicznej
Cele operacyjne	2.1. Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej 2.2. Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego 2.3. Rozwój mobilności miejskiej i transportu niskoemisyjnego oraz poprawa układu komunikacyjnego 2.4. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni oraz uporządkowanie przestrzeni publicznych

Tabela 3. Cele operacyjne w wymiarze przestrzennym

Źródło: Opracowanie własne

Istotnym sektorem, mającym wpływ na jakość życia mieszkańców gminy, jest gospodarka lokalna i regionalna. Dotyczy to zarówno stanu finansów samorządowych, który decyduje o możliwościach inwestycyjnych jednostki oraz poziomie świadczonych przez samorząd usług: społecznych, komunalnych, edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych i innych, ale także poziomu przedsiębiorczości i rynku pracy.

Ważne jest również dążenie do zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez wprowadzenie niskoemisyjnej i energooszczędnej gospodarki. Jest to szczególnie istotne w kontekście zmian klimatycznych oraz obecnego kryzysu energetycznego. Rosnące ceny paliw konwencjonalnych, takich jak węgiel czy gaz, wymagają poszukiwania alternatywnych źródeł energii w celu zapewnienia stabilnych dostaw energii. Gospodarka niskoemisyjna wiąże się także ze zwiększonym wykorzystaniem źródeł odnawialnych. Gmina Puszcza Mariańska ma potencjał i w chce w ramach tego budować rozwój gospodarczy.

Gmina posiada potencjał - oparty na urokach przyrody i krajobrazu - dla rozwoju turystyki oraz rozbudowy oferty rekreacyjnej dla mieszkańców. Wymaga to rozbudowy infrastruktury turystycznej oraz stałego poszerzania oferty rekreacyjnej.

Oprócz promocji atrakcyjności inwestycyjnej gminy, jej terenów inwestycyjnych oraz potencjału rozwoju turystyki, istotne jest również promowanie jej walorów przyrodniczych i kulturowych, a także możliwości spędzania wolnego czasu i relaksu w otoczeniu natury oraz organizowanych na jej terenie wydarzeń i imprez. Te działania mają na celu zwiększenie rozpoznawalności gminy w regionie oraz przyciągnięcie do niej nie tylko inwestorów, ale także nowych mieszkańców i turystów.

Priorytet	Społeczność Gminy Puszcza Mariańska
Wyzwanie rozwojowe	Personalizacja i wzrost jakości usług publicznych przeznaczonych dla społeczności Gminy Puszcza Mariańska
Cel strategiczny	3. Gmina Puszcza Mariańska miejscem przyjaznym do życia
Cele operacyjne	3.1. Podniesienie jakości kształcenia 3.2. Rozwijanie oferty opieki i edukacji dzieci do lat 7 3.3. Rozwój oferty kulturalnej 3.4. Rozszerzenie bazy oraz oferty sportowo-rekreacyjnej 3.5. Rozwój działań prozdrowotnych

	3.6. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców 3.7. Transformacja cyfrowa

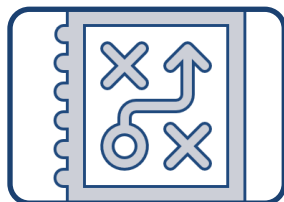
Tabela 4. Cele operacyjne w wymiarze społecznym

Źródło: Opracowanie własne

Najważniejszym kapitałem rozwojowym Gminy Puszcza Mariańska są jej mieszkańcy. Priorytetem władz samorządowych jest podnoszenie jakości życia w Gminie oraz zwiększanie jej atrakcyjności dla obywateli. Rozwój ten nie byłby możliwy bez inwestycji w wysoką jakość edukacji. Wysoki standard kształcenia ma kluczowe znaczenie dla przyszłości młodych ludzi oraz wpływa na stan rynku pracy i poziom bezrobocia. Podnoszenie jakości infrastruktury szkolnej oraz rozwijanie bazy dydaktycznej stanowią fundamentalne elementy tego procesu. Te działania przyczynią się do podniesienia jakości nauczania. Ważne jest również zapewnienie bogatej oferty atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych, które będą odpowiadać oczekiwaniom dzieci i młodzieży oraz wsparcia dla uczniów szczególnie uzdolnionych (wspomagających rozwój poza podstawą programową).

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców jest również rozwój usług społecznych. W Gminie Puszcza Mariańska, podobnie jak w całym kraju, można zaobserwować tendencję starzenia się społeczeństwa. Każdego roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rośnie. To skutkuje zwiększeniem zapotrzebowania na usługi społeczne, szczególnie opiekuńcze. W tym celu konieczne jest stworzenie wszechstronnej oferty usług społecznych, dostosowanej do potrzeb różnych grup społeczności gminnej, uwzględniając zarówno aspekty zawodowe, wiekowe, jak i różnice wynikające z płci, sytuacji rodzinnej czy materialnej. Ponadto, należy uwzględnić osoby narażone na ryzyko wykluczenia społecznego. Zwiększający się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wiąże się także z rosnącym zapotrzebowaniem na usługi zdrowotne, zwłaszcza specjalistyczną opiekę m. in. rehabilitacyjną. Dlatego ważne jest zapewnienie dostępu do tego rodzaju placówek, ze szczególnym uwzględnieniem osób o ograniczonej mobilności i tych, którzy wymagają opieki.

Podniesienie jakości życia mieszkańców jest również uzależnione od rozwoju oferty społeczno - kulturalnej. Aby sprostać oczekiwaniom lokalnej społeczności, niezbędna jest wysokiej jakości infrastruktura oraz nowoczesne tereny rekreacyjne, dostępne dla wszystkich grup wiekowych. Ponadto, wsparcie dla instytucji kulturalnych, organizacji pozarządowych i klubów sportowych stanowi kluczowy element kształtowania lokalnej tożsamości i atrakcyjności regionu. Promowanie kultury sportu i aktywności fizycznej jest ważne, ponieważ ma pozytywny wpływ na zdrowie mieszkańców.

3. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH

WYMIAR GOSPODARCZY

1. Gmina Puszcza Mariańska miejscem przyjaznym dla rozwoju gospodarki i ochrony środowiska

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wyniki osiągnięcia działań
1.1 Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	1.1.1. Termomodernizacja oraz wymiana źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej; 1.1.2. Wdrażanie programów wspierających wymianę źródeł ciepła na ekologiczne oraz usuwanie wyrobów zawierających azbest dla mieszkańców gminy; 1.1.3. Rozwój systemu segregacji odpadów; 1.1.4. Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencji gruntów; 1.1.5. Zachowanie obszarów ochronionych oraz zapewnienie ochrony miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe; 1.1.6. Ochrona istniejących walorów krajobrazowych gminy; 1.1.7. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych; 1.1.8. Zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych;	• Poprawa efektywności energetycznej budynków; • Poprawa jakości powietrza w gminie; • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców; • Regulacja i utrzymanie stosunków wodnych; • Zabezpieczenie obszaru gminy przed wystąpieniem niepożądanych skutków zmian klimatycznych oraz występowaniem zjawisk ekstremalnych (susze, podtopienia, powódzie itp.); • Optymalizacja kosztów systemu gospodarki odpadami; • Wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej; • Prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochrona i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach	• Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji; • Liczba budynków, w których wymieniono źródło ciepła; • Liczba budynków użyteczności publicznej, w których dokonano montażu instalacji OZE; • Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest z terenu gminy; • Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych; • Liczba objętych zabiegami pielęgnacyjnymi alei drzew; • Liczba nowych posadzonych alei drzew; • Liczba pomników przyrody objętych zabiegami pielęgnacyjnymi; • Liczba nowych form ochrony przyrody; • Liczba gospodarstw domowych, które postawiły zbiorniki na deszczówkę;

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

		- i rowach. • Zachowanie poprzez zabiegi pielęgnacyjne istniejących alei drzew, sukcesywne ich uzupełnianie oraz sadzenie nowych; • Zabiegi pielęgnacyjne na pomnikach przyrody; • Szczególnie cenne lub wyróżniające się obiekty / obszary obejmować formami ochrony (m. in. pomnik przyrody, użytek ekologiczny, rezerwat, obszar Natura 2000); • usuwanie / zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych.	• Powierzchnia trawników przekształconych w łąki (pasy) kwietne; • Liczba (powierzchnia / sztuki) inwazyjnych gatunków obcych w stosunku do których podjęto działania zwalczające je.
1.2 Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej	1.2.1 Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty gminnej infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą; 1.2.2 Budowa tras rowerowych oraz ciągów pieszo – rowerowych; 1.2.3 Współpraca zakresie budowy, przebudowy i modernizacji z zarządcami dróg wyższych kategorii, które zlokalizowane są na terenie gminy (m. in. w zakresie rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 719, drogi krajowej nr 70 oraz budowy OAW; 1.2.4 Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego, budowa przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawa stanu oznakowania drogowego; 1.2.5 Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody; 1.2.6 Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci kanalizacji sanitarnej; 1.2.7 Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci kanalizacji deszczowej; 1.2.8 Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz	• Rozbudowana sieć drogowa na terenie gminy; • Poprawa stanu i jakości dróg już istniejących na terenie gminy; • Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, rowerowego oraz pieszego; • Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy; • Zwiększenie poziomu objęcia gminy siecią kanalizacyjną w oparciu o oczyszczalnię ścieków; • Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb dzięki uporządkowanej gospodarce kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków; • Zwiększenie liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej; • Zwiększenie liczby osób korzystających z sieci gazowej.	• Długość wybudowanych dróg (km), • długość wyremontowanych dróg (km); • Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km); • Długość wybudowanych chodników (km); • Liczba nowych i zmodernizowanych punktów oświetlenia (szt.); • Długość rozbudowanej sieci wodociągowej (km); • Długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej (km), • Liczba zmodernizowanych/ wybudowanych stacji uzdatniania wody (szt.), • Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (szt.), • Długość wybudowanych i przebudowanych rowów melioracyjnych (km), • Liczba osób korzystająca z sieci gazowej (szt.).

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

	modernizacja oczyszczalni ścieków; 1.2.9 Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci rowów melioracyjnych i innych urządzeń; 1.2.10 Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych; 1.2.11 Budowa sieci gazowej; 1.2.12 Budowa, rozbudowa oraz przebudowa parkingów przy budynkach użyteczności publicznej oraz stacjach PKP 1.2.13 Współpraca w zakresie budowy, przebudowy oraz modernizacji linii kolejowych (m. in. linii kolejowej C-E 20)		
1.3 Rozwój oferty turystycznej	1.3.1 Zagospodarowanie terenów zielonych nad rzeką Korabiewką m. in. w Olszance; 1.3.2 Zagospodarowanie terenów zielonych nad rzeką Rawką m. in. w Kamionie; 1.3.3 Wsparcie inicjatyw zmierzających do utworzenia gospodarstw agroturystycznych i rozwoju agroturystyki w regionie; 1.3.4 Budowa, remont i przebudowa obiektów kultury na terenie gminy; 1.3.5 Odnowienie oznakowania szlaków turystycznych na terenie gminy przy współpracy z innymi instytucjami i organizacjami.	• Zwiększenie świadomości walorów kulturowych i turystycznych wśród mieszkańców gminy oraz turystów; • Wzmocnienie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców.	• Liczba nowopowstałych obiektów turystycznych (szt.); • Liczba gospodarstw agroturystycznych działających na terenie Gminy (szt.); • liczba odnowionych szlaków turystycznych.
1.4 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	1.4.1 Wyodrębnienie i rozwój stref inwestycyjnych; 1.4.2 Rozwój oferty inwestycyjnej; 1.4.3 Rozwój infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość lokalną; 1.4.4 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, w tym branż kluczowych dla rozwoju gminy; 1.4.5 Wsparcie wdrażania przyjaznych dla środowiska rozwiązań technologicznych w przedsiębiorstwach .	• Poziom zadowolenia ze wsparcia gminy udzielanego przedsiębiorcom; • Duża liczba działalności gospodarczych.	• Wyższe dochody budżetu gminy z tytułu udziału w PIT na 1 mieszkańca; • Wyższe dochody budżetu gminy z tytułu udziału w CIT na 1 mieszkańca; • Liczba podmiotów gospodarczych w gminie

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Tabela nr 5. Cele operacyjne, kierunki działań w zakresie w wymiarze gospodarczym wraz z oczekiwanymi rezultatami planowanych działań i wynikami osiągniętych działań.
Źródło: Opracowanie własne

WYMIAR PRZESTRZENNY			
2. Gmina Puszcza Mariańska miejscem o przyjaznej przestrzeni publicznej			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wyniki osiągnięcia działań
2.1. Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej	2.1.1 Rozbudowa infrastruktury drogowej, w tym budowa, przebudowa i modernizacja istniejących przepraw mostowych na terenie gminy; 2.1.2 Modernizacja dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą; 2.1.3 Budowa tras rowerowych oraz ciągów pieszo – rowerowych; 2.1.4 Współpraca z zarządcami dróg wyższych kategorii, które zlokalizowane są na terenie gminy; 2.1.5 Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego, budowa przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawa stanu oznakowania drogowego.	• Wysoka dostępność komunikacyjna; • Dobrej jakości infrastruktura drogowa; • Wysoki poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym;	• Długość dróg gminnych; • Odsetek zmodernizowanych dróg gminnych (długość dróg gminnych=100 %); • Długość tras rowerowych w gminie.
2.2. Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego	2.2.1 Widoczny pieszy – poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych; 2.2.2 Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego wraz z wdrożeniem inteligentnego systemu zarządzania z elementami OZE.	• Wysoki poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym na przejściach dla pieszych; • Efektywny system oświetlenia ulicznego w gminie;	• Liczba zdarzeń na przejściach dla pieszych; • Liczba doświetlonych przejść dla pieszych;
2.3. Rozwój transportu publicznego oraz poprawa układu komunikacyjnego	2.3.1. Promocja transportu publicznego (kolejowego, samochodowego); 2.3.2. Współpraca z przewoźnikami w zakresie transportu publicznego na terenie gminy; 2.3.3 Budowa dróg dla rowerów oraz dróg dla pieszych i rowerów zgodnie z wojewódzkimi standardami infrastruktury rowerowej (tj. z dokumentem pn. „Standardy	• Wysoka dostępność do środków komunikacji publicznej; • Wysoki stopień korzystania przez mieszkańców z komunikacji publicznej; • Spójny układ komunikacyjny w gminie;	

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

	infrastruktury rowerowej i koncepcji tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku w województwie mazowieckim).		
2.4. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni oraz uporządkowanie przestrzeni publicznych	2.4.1 Wyznaczenie stref funkcjonalnych w dokumentach planistycznych na rzecz świadomego rozwoju przestrzennego; 2.4.2 Aktualizacja i sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania terenu i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się Gminy; 2.4.3 Regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie planu ogólnego; 2.4.4 Budowa, modernizacja i rozbudowa obiektów użyteczności publicznej z przystosowaniem dla osób ze szczególnymi potrzebami; 2.4.5 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej poprzez prowadzenie działań rewitalizacyjnych; 2.4.6 Utworzenie i remont mieszkań socjalnych; 2.4.7 Uporządkowanie terenów zielonych przy budynkach i placach gminnych; 2.4.8 Zagospodarowanie terenów zielonych, w tym nad rzeką Korabiewką w Olszance oraz Rawką w Kamionie.	• Uporządkowana i zagospodarowana przestrzeń publiczna w gminie; • Wysoka atrakcyjność turystyczna dzięki zadbanym terenom i obiektom publicznym, które objęto właściwą opieką; • Efektywne zagospodarowanie przestrzeni, zrównoważony rozwój oraz poprawa jakości życia mieszkańców; • Zapobieganie chaosowi przestrzennemu i zaspokajanie potrzeb rozwojowych w ramach polityki przestrzennej; • Ukształtowana polityka przestrzenna poszczególnych obszarów, uwzględniająca różne aspekty, takie jak strefy inwestycyjne, osiedleńcze i rekreacyjne.	• Liczba nowych MPZP (szt.); • Powierzchnia Gminy objęta dokumentami planistycznymi (ha lub %); • Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej (szt.); • Liczba obiektów i przestrzeni poddanych rewitalizacji (szt.); • Stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (%);

Tabela nr 6. Cele operacyjne, kierunki działań w zakresie w wymiarze przestrzennym wraz z oczekiwanymi rezultatami planowanych działań i wynikami osiągniętych działań.

Źródło: Opracowanie własne

WYMIAR SPOŁECZNY			
3. Gmina Puszcza Mariańska miejscem przyjaznym do życia			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wyniki osiągnięcia działań
3.1. Podniesienie jakości kształcenia	1.1.1. Zwiększenie potencjału edukacyjnego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Puszcza Mariańska; 1.1.2. Podnoszenie jakości, atrakcyjności i efektywności kształcenia; 1.1.3. Podnoszenie atrakcyjności nauczania w tym rozwój kompetencji kluczowych uczniów; 1.1.4. Dopuszaenie placówek edukacyjnych w pomoce dydaktyczne; 1.1.5. Budowa, modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej; 1.1.6. Wzmacnianie kompetencji nauczycieli;	• Wysokie wyniki egzaminów zewnętrznych; • Wysokie wyniki nauczania; • Wysoki poziom zainteresowania uczniów zajęciami pozalekcyjnymi; • Wysoka jakość kształcenia przy wykorzystaniu nowoczesnych pomocy dydaktycznych; • Infrastruktura edukacyjna dostępna i dostosowana do potrzeb uczniów; • Stałe podnoszenie i aktualizowanie kompetencji kadry nauczycielskiej;	• Odsetek uczniów, którzy uzyskali świadectwo z wyróżnieniem; • Średnie wyniki egzaminów; • Liczba uczniów, którzy uzyskali osiągnięcia w nauce (np. w konkursach); • Liczba zajęć dodatkowych (pozalekcyjnych); • Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne; • Liczba nauczycieli objętych kształceniem;
3.2. Rozwijanie oferty opieki i edukacji dzieci do lat 7	3.2.1. Utworzenie nowych miejsc w żłobkach i przedszkolach; 3.2.2. Wzmacnianie kompetencji nauczycieli; 3.2.3. Dopuszaenie placówek edukacyjnych w pomoce naukowe; 3.2.4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej; 3.2.5 Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej	• Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 7; • Wysokie standardy opieki nad dziećmi i wychowania przedszkolnego; • Infrastruktura edukacyjna dostępna i dostosowana do potrzeb dzieci; • Liczba żłobków; • Liczba miejsc w żłobkach; • Liczba dzieci w wieku żłobkowym przypadająca na jedno miejsce w żłobku; • Liczba przedszkoli; • Liczba miejsc w przedszkolach; • Liczba nauczycieli objętych kształceniem; • Wysoka jakość kształcenia przy wykorzystaniu nowoczesnych pomocy naukowych;	• Liczba żłobków; • Liczba miejsc w żłobkach; • Liczba dzieci w wieku żłobkowym przypadająca na jedno miejsce w żłobku; • Liczba przedszkoli; • Liczba miejsc w przedszkolach; • Liczba nauczycieli objętych kształceniem;

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

		• Stałe podnoszenie i aktualizowanie kompetencji kadry nauczycielskiej;	
3.3. Rozwój oferty kulturalnej	3.3.1. Upowszechnianie kultury i twórczości w wymiarze regionalnym i lokalnym dla wszystkich grup wiekowych w tym organizacja zajęć, wydarzeń imprez; 3.3.2. Rozszerzenie i promocja oferty kulturalnej; 3.3.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego w oparciu o zasoby i istniejący potencjał; 3.3.4. Wspieranie działań organizacji pozarządowych mających na celu promocję i upowszechnianie kultury; 3.3.5 Wznowienie i rozwój działalności kulturalnej Gminnego Ośrodka Kultury w Puszczy Mariańskiej; 3.3.6 Stworzenie warunków lokalnych dla działalności kulturalnej, stowarzyszeń, KGW, OSP itp.	• Szeroka oferta kulturalna gminy – liczne wydarzenia i imprezy kulturalne; • Rozpowszechniona wiedza o ofercie kulturalnej gminy, • Atrakcyjność gminy pod względem kultury; • Minimalizacja ryzyka wykluczenia społecznego;	• Liczba wydarzeń kulturalnych; • Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze promocji i upowszechniania kultury;
3.4. Rozszerzenie bazy oraz oferty sportowo - rekreacyjnej	3.4.1. Budowa, przebudowa i modernizacja kompleksów sportowych na terenie gminy; 3.4.2. Budowa, przebudowa i modernizacja placów zabaw na terenie gminy; 3.4.3. Budowa, przebudowa i modernizacja zewnętrznych siłowni na terenie gminy; 3.4.4 Tworzenie miejsc sportowo rekreacyjnych dla mieszkańców; 3.4.5 Rozszerzenie i promocja oferty sportowo - rekreacyjnej; 3.4.6 Wspieranie lokalnych organizacji sportowych mających na celu promocję i upowszechnianie sportu;	• Szeroka oferta sportowo-rekreacyjna w gminie; • Liczne miejsca w Gminie Puszcza Mariańska umożliwiające uprawianie sportu i rekreacji; • Rozpowszechniona, ciesząca się popularnością oferta sportowo rekreacyjna; • Prężnie działające organizacje sportowe; • Minimalizacja ryzyka wykluczenia społecznego;	• Liczba obiektów i miejsc sportowo rekreacyjnych w gminie; • Wysokość dofinansowania dla lokalnych organizacji sportowych; • Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych;
3.5. Rozwój działań prozdrowotnych	3.5.1. Promocja zdrowego stylu życia; 3.5.2. Realizacja działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej; 3.5.3. Wspieranie organizacji pozarządowych działających w obszarze prozdrowotnym lub promujących zdrowy styl życia;	• Dobry stan zdrowia mieszkańców gminy; • Wysoki poziom edukacji zdrowotnej w gminie; • Liczne działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej realizowane w gminie;	• Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych; • Liczba działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej prowadzonych w gminie; • Liczba organizacji pozarządowych

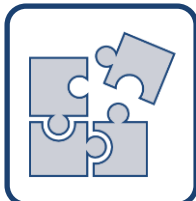
Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

	3.5.4 Dążenie do integracji społecznej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami i osób starszych; 3.5.5 Usuwanie barier architektonicznych, zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej;	• Poprawa warunków funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami; • Wsparcie rodzin w opiece nad dziećmi;	objętych wsparciem;
3.6. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	3.6.1. Rozbudowa i modernizacja systemów bezpieczeństwa, ostrzegania i alarmowania ludności; 3.6.2. Rozbudowa monitoringu gminnego; 3.6.3. Edukacja dla bezpieczeństwa – programy podnoszenia wiedzy i praktycznych umiejętności w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dla zróżnicowanych grup odbiorców (seniorzy, uczniowi itd.); 3.6.4. Wspieranie społecznych inicjatyw służących podniesieniu bezpieczeństwa w gminie; 3.6.5. Wspieranie działań na rzecz podnoszenia poziomu zaufania do służb publicznych; 3.6.6 Budowa oraz przebudowa i modernizacja istniejących schronów dla mieszkańców gminy	• Wysoki poziom bezpieczeństwa w gminie; • Wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców; • Wzrost poziomu zaufania społeczeństwa do służb publicznych;	• Liczba zainstalowanych w gminie kamer monitoringu; • Liczba głośników szczeblinowych składających się na miejski system ostrzegania i alarmowania ludności; • Liczba zrealizowanych programów podnoszenia wiedzy i praktycznych umiejętności w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dla zróżnicowanych grup odbiorców;
3.7 Transformacja cyfrowa	3.7.1 Ułatwienie w zakresie załatwiania spraw administracyjnych oraz dostępie do informacji i sprawnej komunikacji; 3.7.2 Poprawa warunków pracy, utrzymania zatrudnienia, dostępu do rozwoju zawodowego; 3.7.3 Zmniejszenie nierówności społecznych; 3.7.4 zapewnienia dostępu do Internetu i swobodnej mobilności	• Podniesienie jakości usług publicznych; • Usprawnienie pracy urzędu; • Wsparcie procesów podejmowania decyzji; • Zwiększenie przejrzystości działania gminy; • Angażowanie mieszkańców w życie wspólnoty lokalnej i samorządowej. • Podniesienie poziomu cyberbezpieczeństwa.	• wzrost efektywności oraz transparentności zadań wykonywanych przez administrację publiczną; • Szybki wgląd w status sprawy, monitorowanie i raportowanie prowadzonych czynności; • redukcja kosztów eksploatacji, archiwizacji oraz wysyłki dokumentów;

Tabela nr 7. Cele operacyjne, kierunki działań w zakresie w wymiarze społecznym wraz z oczekiwanymi rezultatami planowanych działań i wynikami osiągniętych działań.

Źródło: Opracowanie własne

4. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA

Integralną częścią strategii jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, który ilustruje założenia polityki rozwoju lokalnego Gminy Puszcza Mariańska. Ukazuje on system powiązanych ze sobą elementów zagospodarowania - punktowych, liniowych i obszarowych, które obecnie występują lub docelowo mają występować w granicach gminy Puszcza Mariańska wraz ze wskazaniem ich połączeń z terenami sąsiadującymi.

Gmina Puszcza Mariańska jest gminą, która ulega przeobrażeniu z gminy wiejskiej w podmiejską. Produkcja rolnicza nie jest intensywna. W związku z przewagą gruntów o niskiej przydatności rolniczej oraz położeniem w obrębie presji aglomeracji warszawskiej, przeznaczenie rolnicze faktycznie traci swoje miejsce na rzecz mieszkalnictwa.

Opracowany model odpowiada opracowanej dla gminy wizji rozwoju, a tym samym odpowiada celom strategicznym i operacyjnym wskazanym w niniejszym dokumencie.

W toku prac nad strategią ustalono, iż istotnym problemem Gminy Puszcza Mariańska są negatywne trendy demograficzne, którym należy przeciwdziałać m.in. zachęcając mieszkańców do osiedlania się oraz pozostawania na terenie Gminy Puszcza Mariańska poprzez podjęcie odpowiednich działań w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Puszcza Mariańska oraz wstępnych założeń do Planu Ogólnego opracowano mapę modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazującego funkcje terenów. Jedną z dominujących funkcji są tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, co powinno sprzyjać przyjętym założeniom.

Na załączniku graficznym zaprezentowano strukturę sieci osadniczej, kierunki zagospodarowania przestrzennego, główne korytarze sieci transportowych, główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej oraz systemy powiązań przyrodniczych.

Na strukturę zagospodarowania składają się nie tylko tereny o przewadze funkcji mieszkaniowej ale również usługowej i przemysłowej. Tereny sieci osadniczej zostały wskazane na obszarach obecnie zabudowanych i planowanych do uzupełnienia zabudowy lub rozbudowy. Tereny o przewadze funkcji usługowej i przemysłowej kształtują się głównie wzdłuż najważniejszych ciągów komunikacyjnych oraz w lokalnych centrach.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje dwa główne oraz cztery lokalne centra gminy ulokowane wokół najważniejszych węzłów komunikacyjnych, infrastruktury społecznej oraz miejsc sprzyjających spotkaniom sąsiedzkim. Są to przestrzenie w większości wielofunkcyjne, które prawie codziennie skupiają lokalną społeczność, ale mogą być również wykorzystywane przez ludność ponadlokalną. Większość wskazanych centrów umożliwia obecnie nawiązywanie i poprawę relacji sąsiedzkich oraz stanowi miejsca ważne dla lokalnego życia społecznego. W przestrzeniach tych znajdują się najczęściej obiekty z zakresu infrastruktury społecznej, ale występować może również zabudowa usługowo-handlowa, tereny rekreacji oraz dobre połączenie komunikacyjne.

Głównym centrum gminy jest centrum miejscowości Puszcza Mariańska. Obszar ten jest położony w centrum gminy przy drodze wojewódzkiej nr 719 z towarzyszącym mu zapleczem usług handlu, oświaty i edukacji, opieki społecznej, administracji publicznej i bezpieczeństwa publicznego. Sąsiadujący z nim bezpośrednio teren został przeznaczony w obowiązującym MPZP pod dalszą rozbudowę zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej w zakresie ww. lub też m.in. sportu i rekreacji, kultury i ochrony zdrowia. Drugim wskazanym na modelu ważniejszym centrum lokalnym w gminie są tereny wokół stacji PKP Radziwiłłów Mazowiecki.

Pozostałe centra lokalne to obszary znajdujące się blisko głównych ciągów komunikacyjnych tj. miejscowość Waleriany w obrębie skrzyżowania drogi wojewódzkiej 719 wraz z drogą powiatową nr 4717W, centrum miejscowości Kamion w rejonie skrzyżowania drogi krajowej 70 (ul. Warszawska) wraz z ulicą Żółtą, miejscowość Michałów, Wygoda, Wincentów oraz Stary Karolinów w rejonie skrzyżowania z drogą wojewódzką 719 oraz centrum miejscowości Korabiewice wzdłuż drogi powiatowej nr 4722W.

Centra te zlokalizowane zostały w rejonach obecnej lub planowanej lokalizacji kilku różnych typów usług społecznych, np. z zakresu oświaty i edukacji, kultury, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji czy handlu.

Przez teren gminy Puszcza Mariańska przepływają trzy główne ciek wodne: Rawka, Korabiewka oraz Sucha. Każda z tych rzek pełni ważną rolę w lokalnym ekosystemie, zarówno pod względem hydrologicznym, jak i ekologicznym.

Gmina Puszcza Mariańska znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 2451 Subniecka Warszawska – część centralna.

Na terenie Gminy Puszcza Mariańska wyznaczono obszar szczególnego zagrożenia powodzią, wzdłuż rzeki Rawki oraz rzeki Sucha na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (1%) i wysokie (10%). Na obszarze tym obowiązują ograniczenia wynikające z Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

Na terenie gminy występują zarówno zbiorniki naturalne, jak i sztuczne. Do najważniejszych należą:

- Stawy hodowlane – liczne małe zbiorniki wodne wykorzystywane do chowu ryb, zlokalizowane głównie na terenach rolniczych.
- Zbiorniki retencyjne – pełniące funkcję magazynowania wód opadowych i ograniczające skutki suszy oraz powodzi.
- Mokradła i tereny podmokłe – obszary wilgotne, które odgrywają kluczową rolę w retencji.

Obszar Gminy Puszcza Mariańska jest ubogi w zbiorniki wodne.

Gmina Puszcza Mariańska wyróżnia się znacznymi walorami przyrodniczymi, wynikającymi z obecności rozległych kompleksów leśnych (część Puszczy Bolimowskiej), malowniczych dolin rzecznych (m.in. Rawki i Korabiewki) oraz obszarów łąkowo-bagiennych. Na jej terenie oraz w najbliższym otoczeniu znajdują się liczne formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, Bolimowski Park Krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody czy użytki ekologiczne.

Opisany powyżej system przyrodniczy nie ogranicza się jednak do granic administracyjnych gminy, wręcz przeciwnie jest częścią układu korytarzy ekologicznych. Ponadlokalne powiązania przyrodnicze występują niemalże z każdej strony gminy.

Przedstawiony model zakłada utrzymanie istniejących oraz rozwijanie nowych ciągów komunikacji drogowej oraz rowerowej na terenie gminy Puszcza Mariańska.

Sieć transportowa ukazana na modelu to droga krajowa, droga wojewódzka, drogi powiatowe, pozostałe ważniejsze drogi w gminie oraz tory kolejowe linia nr 1 oraz linia nr 12

oraz projektowany główny ciąg komunikacji rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 719 oraz drogi krajowej nr 70. Drogi krajowe (S8, A2, DK50) nie biorą bezpośredniego udziału w transporcie na terenie gminy, jednak ich budowa wpłynęła w znaczący sposób na potoki ruchu. Droga krajowa, wojewódzka i główne drogi powiatowe pełnią zarówno funkcję tranzytową jak i obsługują tereny sąsiadujące.

Ważnymi elementami w strukturze gminy Puszcza Mariańska są przystanki lub stacje kolei, które są węzłami komunikacyjnymi i w związku z tym miejscami kluczowymi w prawidłowym funkcjonowaniu transportu publicznego na terenie gminy, jak i pomiędzy gminą, a sąsiadującymi miejscowościami. Na modelu przedstawiono również kierunki powiązań głównych korytarzy sieci transportowej z terenami sąsiadującymi z gminą Puszcza Mariańska.

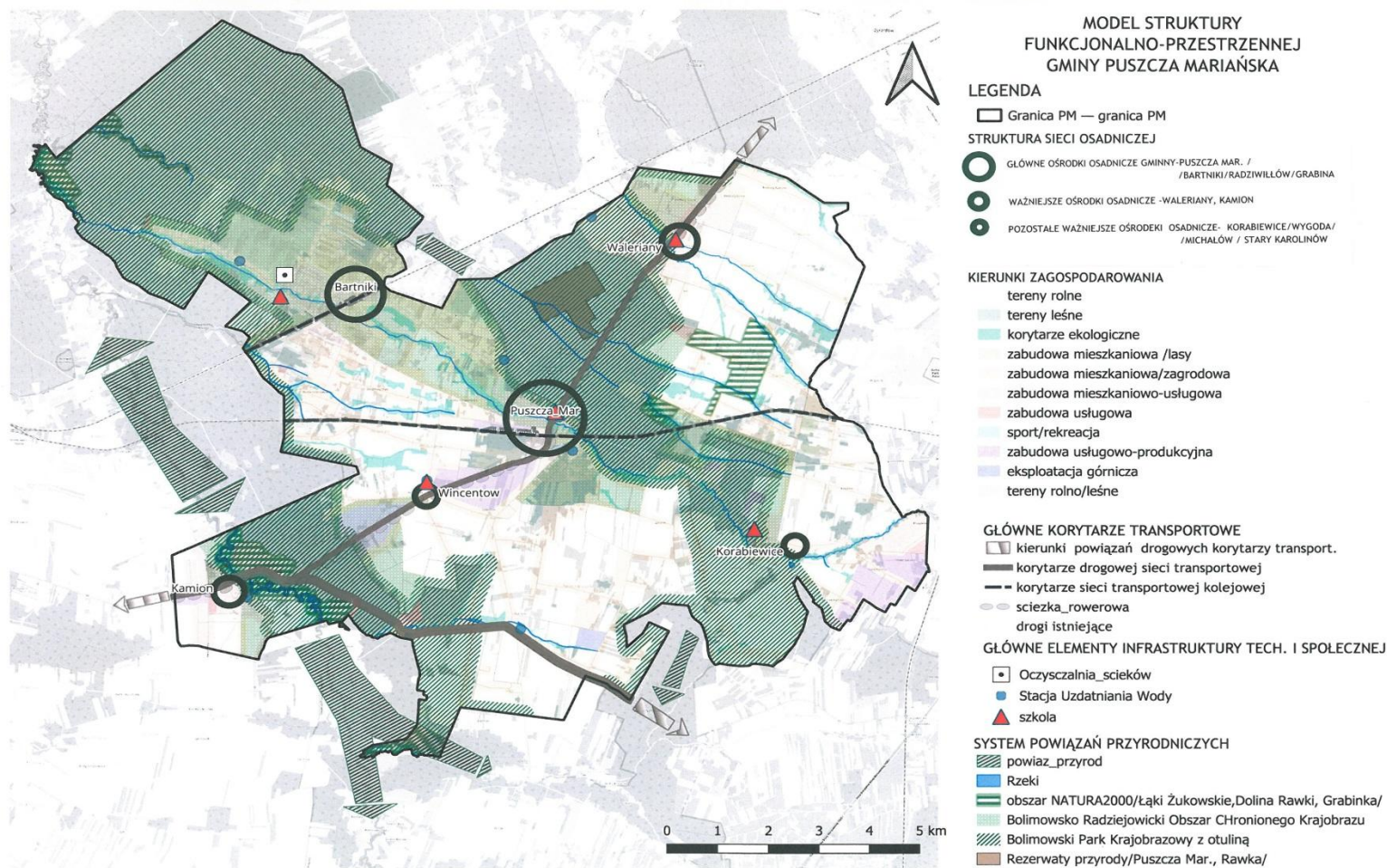
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej zakłada również utrzymanie istniejącej sieci infrastruktury technicznej z możliwością przebudowy i rozbudowy w ramach kształtujących się nowych potrzeb gminy i jej dalszego rozwoju.

Model ukazuje główne elementy infrastruktury technicznej takie, jak: stacje uzdatniania wody, oczyszczalnia ścieków.

Infrastruktura usług społecznych będzie modernizowana i rozbudowywana dla zapewnienia kompleksowych, lokalnych usług dla społeczności.

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Rys 3. Model Struktury Funkcjonalno – Przestrzennej Gminy Puszcza Mariańska.

Źródło: Opracowanie Pracowni Urbanistyczno – Projektowej Związku Międzygminnego Mazowsze Zachodnie w Mszczonowie z siedzibą w Wiskitkach

5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszary strategicznej interwencji (OSI) stanowią terytoria, do których kierowana jest polityka rozwoju, nastawiona na wywołanie określonych zmian. Wyróżnia się dwa rodzaje OSI: obszary problemowe i obszary wzrostu. W dokumentach strategicznych wskazuje się OSI na różnych poziomach: krajowym, regionalnym, lokalnym.

Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

W „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze” zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), na podstawie definicji określonej w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – jako obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do których jest kierowana interwencja publiczna.

W związku z powyższym, w województwie mazowieckim na poziomie regionalnym zostały wyznaczone dwa typy OSI:

- 1) problemowe – podregiony NUTS 3 (tj. podregiony grupujące powiaty):
  - w regionie Mazowieckim regionalnym: ciechanowski, ostrołęcki, plocki, radomski, siedlecki, żyrardowski,
  - w regionie Warszawskim stołecznym: warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa,
- 2) bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne:
  - miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny) jako istniejący biegun wzrostu,
  - miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno - gospodarcze oraz Płocka, Siedlec i Żyrardowa jako potencjalnych biegunów wzrostu.

OSI określone na poziomie województwa obejmują także OSI z poziomu krajowego, wskazane w Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Gmina Puszcza Mariańska jest częścią podregionu NUTS 3 – żyrardowskiego, stanowiącego pierwszy typ OSI (tzn. obszar problemowy). Jednocześnie jest położona w obszarze funkcjonalnym miasta Żyrardowa.

Miejskie obszary funkcjonalne – Żyrardowski Obszar Funkcjonalny

Według „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze” miasta wraz z obszarami funkcjonalnymi pełnią rolę biegunów wzrostu lub potencjalnych biegunów wzrostu w skali krajowej i wojewódzkiej, subregionalnej i lokalnej.

Zgodnie z zapisami ww. strategii, wsparcie miast oraz ich obszarów funkcjonalnych (w tym Żyrardowa i jego obszaru funkcjonalnego, w którego skład wchodzi Gmina Puszcza Mariańska)

ukierunkowane będzie na rozwój i poprawę jakości współpracy w obszarach funkcjonalnych w celu wzmocnienia potencjałów i przewyższania problemów rozwojowych w skali ponadlokalnej. Doskonalenie zintegrowanego zarządzania i współzrządzenia rozumiane jest jako podejmowanie oraz prowadzenie efektywnej współpracy samorządów, instytucji, a także grup społecznych i gospodarczych z obszaru poszczególnych MOF na rzecz wielowymiarowego i wielopoziomowego współzarządzania, wykorzystującego partycypacyjne formy procesu decyzyjnego.

W „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze” wskazano, iż współpraca we wszystkich MOF (a zatem także w ŻOF) powinna być ukierunkowana na:

- uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych (obejmujące w szczególności koordynację procesów planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczenie hałasu).
- rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym (tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci tras rowerowych zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim).
- poprawę jakości powietrza (w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, tworzenie korytarzy regeneracyjnych miast, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych),
- zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych.

Efektywna współpraca i współzarządzanie w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych, skoncentrowane na niwelowaniu ponadlokalnych problemów i barier rozwojowych, przyczyni się do wzmocnienia powiązań funkcjonalnych między miastami i otaczającymi je obszarami, w tym wymiarze miasto-obszary wiejskie. Będzie temu sprzyjać koncentracja współpracy na:

- działaniach wspólnych dla wszystkich MOF (wskazanych jako OSI – bieguny wzrostu),
- rozwoju lokalnych rynków pracy i aktywizacji zawodowej mieszkańców, w tym w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej i doradztwa zawodowego, zapewniając równowagę popytowo-podażową na rynku pracy i niwelując zjawisko bezrobocia strukturalnego,
- zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej i wspieraniu przedsiębiorczości w celu rozwoju nowych gałęzi gospodarki, w tym w zakresie przemysłu przyszłości oraz zielonych (zrównoważonych) inwestycji.

Powyższe założenia, wskazujące kryteria ukierunkowania współpracy w MOF, są spójne z założeniami i celami Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 – 2035.

Obszary problemowe

Gmina Puszcza Mariańska wchodzi w skład podregionu żyrardowskiego, a zatem klasyfikuje się do obszarów problemowych. W „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze” wskazano między innymi, iż interwencja w OSI żyrardowskim w

kontekście poprawy warunków życia mieszkańców, zorientowana będzie na zwiększenie dostępności do infrastruktury sieciowej, zwłaszcza kanalizacyjnej i gazowej.

Kluczowe są także inwestycje w niskoemisyjne źródła ciepła i transport publiczny w celu poprawy jakości powietrza w podregionie.

Zgodnie z zapisami ww. strategii, działania w OSI żyrardowskim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach:

- 1) Kreowanie warunków dla rozwoju specjalizacji podregionu poprzez:
  - rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej,
  - wspieranie usieciowienia gospodarki podregionu,
  - wzmacnianie wykształconych specjalizacji gospodarczych, w tym rozwój bazy skupowo-przetwórczej dla produktów rolnych,
  - wdrażanie przyjaznych dla środowiska rozwiązań technologicznych w przedsiębiorstwach.
- 2) Poprawa stanu środowiska poprzez:
  - rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych, ciepłowniczych,
  - rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego, poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych, w szczególności na obszarach wykluczenia transportowego,
  - rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych.

Obszary działania wskazane dla OSI żyrardowskiego, w szczególności w zakresie poprawy stanu środowiska, są spójne z założeniami i celami przyjętymi w Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035.

6. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY ZE STRATEGIAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Jednym z komponentów polityki przestrzennej jest rozpoznanie potrzeb i potencjałów, mocnych i słabych stron, a także pojawiających się szans i zagrożeń. Kształtując politykę przestrzenną gminy kluczowym jest uwzględnienie pogłębionej diagnozy. Bazując na ustaleniach poczynionych na etapie diagnostycznym, wyróżnia się następujące postulaty dla polityki przestrzennej w Gminie Puszcza Mariańska:

- kontynuacja istniejących trendów w zagospodarowaniu, w tym zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych z uwzględnieniem towarzyszących usług i możliwości prowadzenia działalności gospodarczej;
- uporządkowanie przestrzeni publicznej i zagospodarowanie terenów zielonych ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego;
- rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i technicznej, służące poprawie układu komunikacyjnego i wzmocnieniu konkurencyjności gminy, w tym także poprzez rozwój gospodarki i turystyki;
- dążenie do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa publicznego, z uwzględnieniem ochrony zdrowia społeczności;

Polityka przestrzenna prowadzona w gminie powinna być ponadto komplementarna z dokumentami nadrzędnymi. W szczególności należy zatem zachować spójność z polityką przestrzenną Samorządu Województwa Mazowieckiego. Podstawowym narzędziem jej prowadzenia na poziomie regionalnym jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, będący jednocześnie głównym narzędziem realizacji polityki przestrzennej na poziomie regionalnym poprzez wyznaczone kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Puszcza Mariańska. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035 jest spójna ze strategiami wyższego rzędu (strategiami na szczeblu wojewódzkim i krajowym) oraz strategiami stanowiącymi element polityki terytorialnej województwa mazowieckiego.

Cele strategiczne określone w strategii rozwoju gminy pozostają zgodne z założeniami głównych polityk unijnych, krajowych i regionalnych, dotyczących perspektywy 2021 –2030 określonych w dokumentach i programach strategicznych ww. szczebli, a w szczególności z założeniami:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030,
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+.

a także z dokumentami kształtującymi rozwój powiatu żyrardowskiego (Strategia rozwoju powiatu żyrardowskiego na lata 2015-2025).

Cele strategiczne wskazane w strategii rozwoju gminy wpisują się także w wymiar terytorialny polityki rozwoju określony zarówno na poziomie europejskim, krajowym jak i regionalnym.

Cele strategiczne gminy bezpośrednio wpływają na zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz odpowiadają na wyzwania rozwojowe określone w polityce terytorialnej województwa mazowieckiego i krajowej.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO ROKU 2030+ INNOWACYJNE MAZOWSZE jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju w perspektywie średnio - i długookresowej, wskazującym główne wyzwania, a także cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa oraz inne podmioty. Z jednej strony jest punktem odniesienia dla innych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych na poziomie regionalnym oraz lokalnym, jednocześnie przenosząc na poziom regionalny zapisy dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską. Strategia wpisuje się w ramy czasowe przyszłej perspektywy programowania Unii Europejskiej.

W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO ROKU 2030+ INNOWACYJNE MAZOWSZE określono wizję:

Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie

która jest możliwa do osiągnięcia poprzez wykonanie celu głównego jakim jest ***zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu.***

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego identyfikuje obszary priorytetowe dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa mazowieckiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie roku 2030. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach szerokiego obszaru aktywności samorządu województwa pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem, lub też stanowią jego dopełnienie.

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

Strategie Strategie rozwoju wyższego rzędu		Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035		
Nazwa strategii	Cel strategiczny lub obszar działania	Cel 1	Cel 2	Cel 3
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030	Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji	✓	✓	
	Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym		✓	
	Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki			✓
	Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki	✓	✓	
	Stworzenie Polski Cyfrowej			✓
	Rozwój kapitału ludzkiego poprzez zatrudnienie i stworzenie „workfare state”		✓	✓
	Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	✓		
	Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	✓	✓	
	Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego		✓	
	Stworzenie sprawnego państwa jako modelu administracji publicznej			✓
	Wzrost społecznego kapitału rozwoju			✓
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną			✓
	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony			✓
	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu			✓
Krajowa strategia rozwoju	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym,	✓	✓	✓

Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035

regionalnego 2030	gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych			
	Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	✓		✓
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030	Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	✓	✓	✓
	Dostępne i mobilne Mazowsze		✓	
	Zielone i niskoemisyjne Mazowsze	✓		
	Mazowsze zintegrowane społecznie			✓
	Mazowsze bogate kulturowo			✓
Strategia Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015 - 2025	Rozwój społeczny i gospodarczy powiatu żyrardowskiego	✓	✓	✓
	Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu żyrardowskiego	✓	✓	✓

Tabela nr 8 Spójność Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 – 2035 ze strategiami wyższego rzędu.

Źródło: Opracowanie własne

7. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTTCZNE DO SPORZĄDZENIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH, MONITORING, EWALUACJA

Prawidłowa realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 - 2035 jest kontrolowana poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring i ewaluację. System stałej kontroli i oceny efektów działań określonych w strategii odbywać się będzie poprzez gromadzenie i analizę danych. Umożliwi to identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie, jak również zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

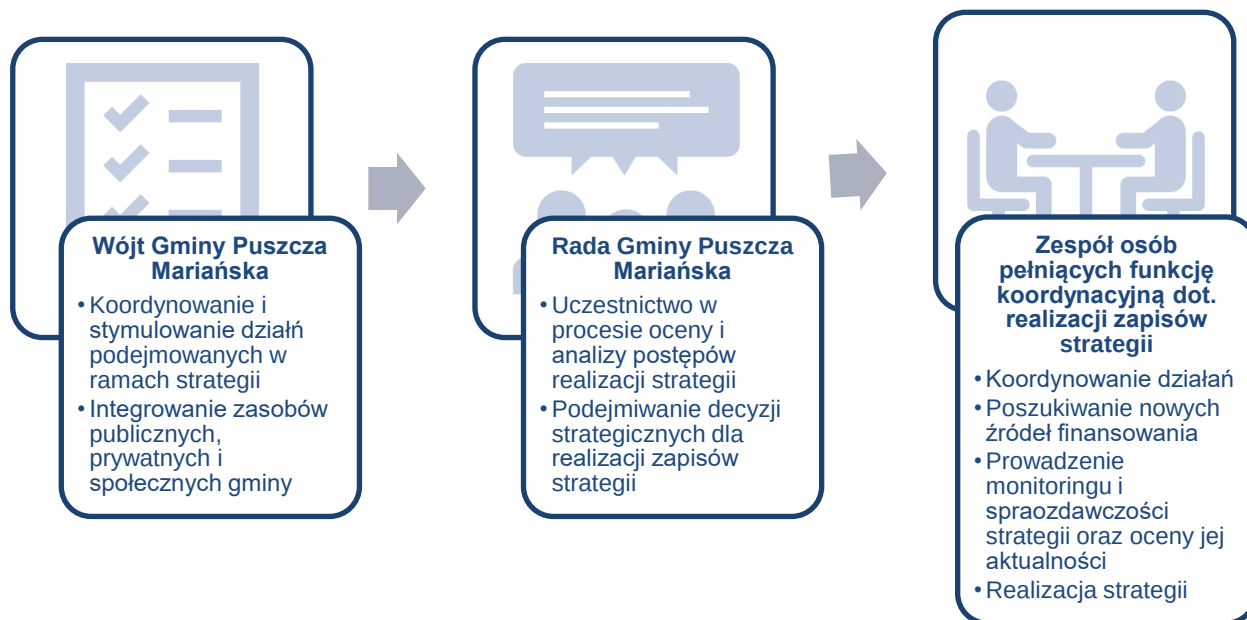
Strategia Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035 jest dokumentem przyjmowanym w formie uchwały Rady Gminy w Puszczy Mariańskiej. W uchwale tej Rada Gminy powierza Wójtowi Gminy Puszcza Mariańska wykonanie jej postanowień.

Rada Gminy w Puszczy Mariańskiej uczestniczy w procesie oceny i analizy postępów realizacji strategii, jak również podejmuje decyzje strategiczne dla realizacji jej zapisów, w szczególności ich aktualizacji lub poprzez uwzględnianie ich w jednorocznych i wieloletnich budżetach gminy.

Organem wykonawczym, koordynującym działania podejmowane w ramach interwencji strategicznej jest Wójt Gminy Puszcza Mariańska, który odpowiada za integrację zasobów publicznych, prywatnych i społecznych miasta, niezbędnych do realizacji poszczególnych działań strategicznych.

Za wdrożenie strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Puszcza Mariańska, przy wykorzystaniu Urzędu Gminy w Puszczy Mariańskiej, w tym w szczególności poprzez samodzielne stanowiska pracy oraz referat finansowy. Wójt Gminy Puszcza Mariańska wskaże zespół osób (pracowników) które pełniły będą funkcje koordynacyjne wobec wszystkich podmiotów realizujących zapisy strategii, będą odpowiedzialne za jej aktualizację, prowadzenie monitoringu i sprawozdawczości strategii oraz ocenę jej aktualności, poszukiwania nowych źródeł finansowania, a także współpracę z komórkami organizacyjnymi w zakresie inicjowania i koordynowania działań wskazanych w strategii. Do zadań zespołu osób pełniących funkcje koordynacyjne należy również inicjowanie i wspieranie nowych przedsięwzięć i inicjatyw gospodarczych oraz współdziałanie w tym zakresie z podmiotami gospodarczymi działającymi na terenie gminy. Nadzór nad realizacją poszczególnych kierunków działań i przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii sprawuje Wójt Gminy Puszcza Mariańska.

Zakłada się, że stanowiska pracy, które dotychczas zaangażowane były w realizację strategii, dysponują odpowiednią wiedzą merytoryczną i doświadczeniem, niezbędnym do wdrożenia jej zapisów. Wobec powyższego nie zachodzi konieczność powoływania odrębnych struktur dla realizacji przedsięwzięć wynikających ze strategii.

Rys. 4 Podmioty zaangażowane w proces realizacji strategii

Źródło: opracowanie własne

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Działania realizowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035 w zasadniczej części wpisują się bezpośrednio w aktywność gminnych instytucji i jednostek, zatem wdrożenie zapisów strategii zależeć będzie w głównej mierze od polityki realizowanej przez samorząd lokalny. Kluczowe instrumenty wdrażające cele strategii stanowią następujące grupy dokumentów wykonawczych:

- budżet gminy i wieloletnia prognoza finansowa oraz plany inwestycyjne podmiotów zależnych od gminy;
- plany zagospodarowania przestrzennego gminy;
- obligatoryjne lub fakultatywne gminne strategie/plany/polityki „branżowe” i wynikające z nich programy operacyjne, przy czym dokumenty wchodzące w życie po dacie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035, powinny uwzględniać określone w niej cele i kierunki działań, a dokumenty obowiązujące w momencie wejścia w życie Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035 powinny zostać uzupełnione o odniesienie do celu strategicznego lub operacyjnego lub kierunku działań.

Rys 5. Grupy dokumentów wykonawczych regulaminy jednostek, funkcjonujące procesy i procedury.
Źródło opracowanie własne

Monitorowanie strategii rozwoju gminy

Monitoring oznacza proces systematycznego zbierania i analizowania informacji w zakresie postępów i efektów wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035, mający na celu zapewnienie szybkiej reakcji na zmiany w otoczeniu strategii oraz zwiększenie efektywności realizacji polityk publicznych.

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, nakładającą na samorządy obowiązek sporządzania corocznego raportu o stanie gminy, zarysowany system monitorowania wpisywać się będzie w proces tworzenia tego dokumentu. Raport zawiera podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, strategii, programów i uchwał rady gminy.

Wyniki monitoringu, w tym w szczególności wartość wskaźników realizacji celów operacyjnych i strategicznych oraz poziom ich zmiany w stosunku do roku/okresu poprzedniego będą odzwierciedlane corocznie w „Raporcie o stanie gminy”.

Za organizację i przeprowadzenie procesu monitorowania wdrożenia strategii będzie odpowiadać powołana przez wójta gminy osoba lub zespół osób.

Ewaluacja strategii rozwoju gminy

Polegać będzie na ocenie trafności, skuteczności, efektywności oraz użyteczności realizowanych działań, zmierzających do realizacji strategii, w oparciu o dane zebrane w procesie monitoringu oraz diagnozę i ocenę sytuacji społecznej, gospodarczej lub przestrzennej gminy i zgodności strategii ze strategiami wyższego rzędu – strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa.

Celem ewaluacji jest rozliczenie wyników prac związanych ze strategią. Proces ten winien odbyć się dwukrotnie: w trakcie realizacji strategii oraz na zakończenie. Zasadnicza ocena efektów prowadzonych działań powinna mieć miejsce w połowie (po 5 latach – tzw. ocena midterm) oraz po zakończeniu realizacji strategii (ocena ex-post), tj. do końca 2035 roku.

Ocena mid-term jest pierwszą oceną stopnia realizacji i aktualności strategii, pełniącą funkcje wspomagające jej wdrażanie. Na jej podstawie możliwe będzie dokonanie ewentualnych korekt prowadzonych działań. Po zakończeniu realizacji strategii powinna być dokonywana ocena ex-post, obejmująca jak najszerszy zakres zjawisk, zbliżony do zakresu diagnozy. Na jej podstawie będzie możliwe podsumowanie kolejnych etapów realizacji strategii oraz sformułowanie rekomendacji, w tym również na potrzeby ewentualnej aktualizacji oraz kontynuacji. Ewaluacja strategii będzie miała znaczący wpływ na ocenę i aktualizację procesów zarządczych i wykonawczych w gminie oraz na spójność i aktualizację dokumentów programowo-planistycznych.

Procedura aktualizacji dokumentu strategii.

W celu zapewnienia wystarczającego dostosowania do zmieniającej się sytuacji społeczno - gospodarczej, strategia będzie poddawana aktualizacji w czasie proponowanym przez osobę lub zespół osób powołanych przez wójta gminy, w przypadku stwierdzenia czynników mających istotny wpływ na realizację celów strategicznych. W sytuacji, kiedy podczas analizy corocznego raportu z monitoringu wskazana zostanie w nim konieczność wprowadzenia działań korygujących, podjęte zostaną działania prowadzące do zmiany dokumentu. W przypadku konieczności aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025-2035, proces ten dokonywany będzie w takim samym trybie, w jakim został przyjęty dokument strategii, w oparciu o wymagania:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Wyniki ewaluacji będą odzwierciedlane w raporcie ewaluacyjnym lub „Raporcie o stanie gminy”.

Za organizację i przeprowadzenie procesu ewaluacji będzie odpowiadać powołana przez wójta gminy osoba lub zespół osób.

8. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Możliwości finansowe Gminy Puszcza Mariańska jako jednostki samorządu terytorialnego są dość ograniczone. Przyjmuje się, że programy rozwojowe i projekty wdrożeniowe strategii finansowane będą w szczególności z następujących źródeł:

- środki własne (budżet gminy);
- środki publiczne (państwowe, regionalne, powiatowe oraz innych jednostek samorządu terytorialnego);
- funduszy celowych i innych środków publicznych;
- środków z funduszy Unii Europejskiej oraz innych państw lub organizacji i instytucji;
- wkładu prywatnego, w tym wnoszonego w formie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP);
- pożyczek i kredytów;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Istotne źródło finansowania działań gminy Puszcza Mariańska w ramach celów strategicznych będą środki zewnętrzne: krajowe i zagraniczne.

Wskazane źródła i instrumenty finansowania zewnętrznego nie zamykają katalogu instrumentów możliwych do wykorzystania w finansowaniu przedsięwzięć realizowanych przez gminę Puszcza Mariańska. Przedstawiają one jedynie potencjalny katalog mechanizmów możliwych do zastosowania, który będzie podlegał weryfikacji i doprecyzowaniu podczas działań zmierzających do realizacji strategii.

Środki z funduszy Unii Europejskiej

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- Europejski Fundusz Społeczny+,
- Fundusz Spójności,
- Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
- Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury,
- inne fundusze.

Środki pochodzące z Unii Europejskiej dystrybuowane będą w ramach programów operacyjnych zarządzanych z poziomu krajowego lub regionalnego, w tym w ramach programów:

- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027.

Istotnym instrumentem finansowania Strategii rozwoju gminy Puszcza Mariańska może być Krajowy Plan Odbudowy 2021-2026

SPIS WYKRESÓW TABEL I RYSUNKÓW

Spis wykresów

Wykres nr 1. Podział respondentów ze względu na płeć.....	15
Wykres nr 2 Podział respondentów ze względu na wiek	16
Wykres nr 3. Podział respondentów ze względu na zatrudnienie.....	16
Wykres nr 4. Podział respondentów ze względu na miejsce zamieszkania.....	17
Wykres nr 5. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych.....	17
Wykres nr 6. Oceny według ankietowanych z zakresu społeczeństwa.....	18
Wykres nr 7. Oceny według ankietowanych z zakresu gospodarki.....	18
Wykres nr 8. Oceny według ankietowanych z zakresu środowiska i przestrzeni.....	19
Wykres nr 9. Oceny według ankietowanych z zakresu infrastruktury.....	19
Wykres nr 10. Oceny według ankietowanych z zakresu turystyki i rekreacji.....	20
Wykres nr 11. Oceny według ankietowanych z zakresu edukacji i kultury.....	20

Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT.....	21
Tabela 2. Cele operacyjne w wymiarze gospodarczym.....	26
Tabela 3. Cele operacyjne w wymiarze przestrzennym.....	27
Tabela 4. Cele operacyjne w wymiarze społecznym.....	27
Tabela nr 5. Cele operacyjne, kierunki działań w zakresie w wymiarze gospodarczym wraz z oczekiwanymi rezultatami planowanych działań i wynikami osiągniętych działań.....	29
Tabela nr 6. Cele operacyjne, kierunki działań w zakresie w wymiarze przestrzennym wraz z oczekiwanymi rezultatami planowanych działań i wynikami osiągniętych działań.....	32
Tabela nr 7. Cele operacyjne, kierunki działań w zakresie w wymiarze społecznym wraz z oczekiwanymi rezultatami planowanych działań i wynikami osiągniętych działań.....	34
Tabela nr 8 Spójność Strategii Rozwoju Gminy Puszcza Mariańska na lata 2025 – 2035 ze strategiami wyższego rzędu.....	46

Spis rysunków

Rys. 1 Etapy procesu prac nad strategią.....	4
Rys. 2 Cele strategiczne.....	25
Rys. 3 Model Struktury Funkcjonalno – Przestrzennej Gminy Puszcza Mariańska.....	40
Rys. 4. Podmioty zaangażowane w proces realizacji strategii.....	49
Rys. 5 Grupy dokumentów wykonawczych regulaminy jednostek, funkcjonujące procesy i procedury.....	50